

Jaarstukken 2016

Natuur- en recreatieschap IJsselmonde

7 april 2017

Inhoudsopgave

<u>JAARVERSLAG 2016</u>	3
1. Bestuurlijke samenvatting	3
2. Leeswijzer	8
3. Programmaverantwoording	9
3.1 Programma 1: Bestuurlijke aangelegenheden	9
3.2 Programma 2: Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	13
3.3 Programma 3: Ontwikkeling	22
3.4 Algemene dekkingsmiddelen	28
4. Paragrafen	30
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	30
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen	33
4.3 Financiering	35
4.4 Grondbeleid	36
4.5 Bedrijfsvoering	37
<u>JAARREKENING 2016</u>	38
5.1 Balans per 31 december 2016	39
5.2 Overzicht van baten en lasten 2016	40
5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	41
5.4 Toelichting op de balans	43
5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2016	53
5.6 Overige gegevens	63

JAARVERSLAG 2016

1. Bestuurlijke samenvatting

In deze bestuurlijke samenvatting zijn de gerealiseerde speerpunten per programma benoemd. Deze punten zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 3: Programmaverantwoording.

De jaarrekening 2016 sluit met een positief resultaat van € 329.950. Op hoofdlijnen wordt dit veroorzaakt door onderschrijding van het budget voor regulier onderhoud ten gevolge van met name meevallers in het bestek Hygiëne en het in 2016 nog niet in beheer krijgen van enkele nieuwe gebieden waar al budget voor stond (totaal ca. € 182.000). Daarnaast is er op diverse baten € 109.000 meer ontvangen dan begroot. Dit door het alsnog incasseren van een als dubieus afgeboekte debiteur en verminderingen op bezwaarschriften aanslagen waterschapslasten en OZB 2014 en 2015.

Bestuurlijke aangelegenheden

Bestuurlijke context

In de eerste helft van 2016 vond besluitvorming plaats over onder andere de Nota Grondbeleid met bijbehorend mandaat en volmacht, de financiële stukken (jaarrekening 2015, begrotingswijziging 2016, programmabegroting 2017, najaarsrapportage 2016, aanbestedingstraject accountant), wandelroutenetwerk Rotterdam –Zuid (subsidieaanvraag en akkoord toename beheerkosten), erfpachttuitgifte aan gemeente Hendrik-Ido-Ambacht voor het Jeugdspeelpark in Sandelingen-ambacht, beheerkosten Kwaliteitsimpuls Johannapolder, plan van aanpak en aanhangende voorstellen voor Marktacquisitie Johannapolder, diverse besluiten aangaande Hooge Nesse (toiletvoorziening, incidentele subsidie), overeenkomst gronden Polder Buitenland/Lage Nesse, overdracht erfpachtrecht percelen Donckse Velden 2b en besluiten aangaande diverse bestaande exploitaties/debiteuren.

Voorts is kennis genomen van de memo ‘Toekomst samenwerking NRIJ’ en besloten over de concept brief aan GS en PS met verzoek tot opschorting uittreding op 31 december 2017 waarop positief is gereageerd. Tevens is de brief uitgegaan aan het Koepelschap aangaande opheffing KBG. De financieringsovereenkomst PZH-NRIJ en de Samenwerkingsovereenkomst SBB-NRIJ-PZH 2017-2018 zijn ondertekend. De uittreding van Rotterdam op 31-12-2017 is aan het schap kenbaar gemaakt maar heeft nog niet tot overeenstemming over de uittreedvoorwaarden geleid. In reactie hierop is door de vijf gemeentelijke deelnemers op IJsselmonde besloten tot voorwaardelijke opheffing van het schap, waarbij de voorwaarde is dat er uiterlijk op 1 juni 2017 met Rotterdam overeenstemming is over de uittreedvoorwaarden. Dezelfde deelnemers hebben besloten tot uittreding per 1 januari 2018 in geval de hiervoor genoemde opheffing geen doorgang vindt. Opdracht is gegeven voor wijziging van de Gemeenschappelijk regeling van NRIJ ter verwerking van diverse bovengenoemde besluiten.

Opheffing Koepelschap Buitenstedelijk Groen

Het besluit tot opheffing van het Koepelschap per 1 januari 2018 is definitief genomen. Alle deelnemers aan NRIJ zijn ook deelnemer in het Koepelschap.

In de eerste helft van 2016 is er tussen de deelnemers aan het Koepelschap overleg gevoerd om te komen tot voor alle deelnemers budgettair neutrale voorwaarden voor opheffing van het Koepelschap. Ook bij de andere recreatieschappen wijzigt een en ander. Dit vereist in 2017 een wijziging van de gemeenschappelijke regeling KBG (wijziging onderlinge financiële verhoudingen).

Scenario-onderzoek grootstedelijke schappen

Royal Haskoning/DHV heeft het eindrapport van het vervolgonderzoek opgeleverd. Rotterdam heeft haar uittreding bekend gemaakt en een uittreedvoorstel gedaan. Bureau KocxDe Voogd is voor het vervolgtraject ingehuurd en aan de slag gegaan. Door de complexiteit en langere doorlooptijd van het onderwerp alsmede door externe inhuur is het krediet bij de najaarsnota verhoogd met € 50.000 voor 2016 en nog eens € 50.000 voor 2017 voor de verdere begeleiding en uitvoering.

Transitie G. Z-H naar Staatsbosbeheer

Per 1 januari 2017 wijzigt de organisatie van de dienstverlening. In 2016 zijn de provincie en Staatsbosbeheer overeengekomen dat de provinciale dienst Groenservice Zuid-Holland (G.Z-H) wordt geïntegreerd in de organisatie van Staatsbosbeheer (SBB). In samenhang hiermee is aan NRIJ, evenals aan de overige recreatieschappen in Zuid-Holland, in de eerste helft van 2016 het aanbod gedaan om de huidige dienstverlening voor de jaren 2017 en 2018 voort te zetten door het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst tussen NRIJ, SBB en provincie. In december is deze Samenwerkingsovereenkomst tot stand gekomen. Het Dagelijks Bestuur beschouwt de samenwerkingsovereenkomst als een overbrugging voor een korte periode, waarin kan worden gezocht naar een definitieve lange termijn oplossing voor de dienstverlening aan een alsdan mogelijk anders vormgegeven gemeenschappelijke regeling.

Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Beheer en onderhoud

De geplande werkzaamheden voor regulier onderhoud zijn gerealiseerd binnen het beschikbare budget voor 2016. Door aanbestedingsvoordeel en het nog niet in beheer komen van terreinen uit de ingroeiregeling is er een onderschrijding op het budget van afgerond € 182.000.

De voorziening Pendrechtse Molen is eerder omgezet naar een bestemmingsreserve met jaarschijven. In 2016 deed zich een urgente reparatie aan het metselwerk voor die het beschikbare budget van de jaarschijf overstijgt. Het bestuur heeft hiertoe ingestemd met een extra krediet van € 135.000 ten laste van de Algemene reserve.

Met de Stichting Hooge Nesse zijn ervaringen opgedaan met het nakomen van de overeengekomen beheerafspraken. Na evaluatie zal mogelijk blijken dat in 2017 aanpassingen in de afspraken wenselijk zijn.

Ontwikkeling

Gebiedsontwikkeling

Zuidpolder Barendrecht

In 2016 is een volgend deelgebied in beheer aan NRIJ overgedragen. De oplevering van de laatste deelgebieden staat voor 2017 en 2018 gepland. Deze zullen extensief qua inrichting moeten zijn omdat de inrichting van de opgeleverde gebieden een intensief karakter hebben en daardoor relatief duur zijn in beheer. Het totale toegekende beheerbudget is leidend. Begin 2017 zal een doorrekening van het totale gebied plaatsvinden op basis van de ontwerpen voor de laatste deelgebieden en zal zo nodig met de gemeente worden bekeken hoe dit op te lossen.

De gemeente Barendrecht heeft het passeren bij de notaris van de reeds overeengekomen erfpachtovereenkomst met NRIJ medio 2016 aangehouden vanwege nadere bedenkingen in relatie tot de toekomstbesprekingen van NRIJ.

Johannapolder

De uitvoering van de Kwaliteitsimpuls is in voorbereiding en wordt voor eind oktober 2017 afgerond. Voorts is een plan vastgesteld voor marktacquisitie waarvan de uitvoering is opgehouden door inconsistenties tussen het vastgestelde bestemmingsplan van Albrandswaard en het samen met de gemeente overeengekomen ambitiedocument. De gemeente heeft eind 2016 een eerste voorstel gedaan voor een oplossing.

Hooge Nesse

Het project is grotendeels uitgevoerd. Op 6 juli vond de Grand opening plaats. In het 3e en 4e kwartaal is het werk afgerond (fase II).

Voor ontwikkeling van het multifunctioneel gebouw zijn met de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat afspraken gemaakt over het sluitend krijgen van de begroting met het oog op een spoedige subsidieaanvraag bij het Schap. De Stuurgroep heeft eind november de uitgangspunten voor de te sluiten erfpachtovereenkomst vastgesteld. De verwachting is dat het ontwerp begin januari 2017 gereed is zodat de omgevingsvergunning kan worden aangevraagd.

Het project kent een overschrijding van € 220.243, vooral op de proceskosten ten gevolge van een zeer intensief participatietraject met de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat. De ontvangen subsidie kent een plafond van 20% voor subsidiabele proceskosten. De overige projectkosten blijven binnen of onder budget. Na correctie met de verwachte overschotten op de verschillende projectonderdelen resteert naar verwachting een niet-subsidiabel tekort van € 220.243. Deze overschrijding zal gedekt worden uit de investeringsreserve en is verwerkt in de Najaarsnota. .

Financiële samenvatting

De jaarrekening 2016 sluit met een voordelig resultaat van € 329.950. Dit resultaat wordt met name veroorzaakt door een onderschrijding op beheer, onderhoud en exploitatie gebieden. In de programma's van deze jaarrekening worden de resultaten gespecificeerd weergegeven en inhoudelijk geanalyseerd.

Exploitatie

De resultaten per programma zijn als volgt:

Progr	Omschrijving	Resultaat	V/N
1	Bestuurlijke aangelegenheden	23.533	V
2	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	312.494	V
3	Ontwikkeling	9.281	N
-	Algemene dekkingsmiddelen	3.204	V
	Jaarresultaat 2016	329.950	V

V = voordelig; N = nadelig

Voorgesteld wordt het jaarresultaat van € 329.950 over 2016 als volgt te bestemmen: Het resultaat van € 329.950 te storten in de investeringsreserve en hiervan een bedrag van € 80.000 te reserveren voor een krediet Project Kwaliteitsimpuls Johannapolder – initiële maatregelen en beheer struinnatuur, om het gebied alvast een dusdanig gezicht te geven dat dit in een later stadium gemakkelijk in het regulier onderhoud kan worden meegenomen.

In het volgende overzicht zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2016 weergegeven.

Nr	Onderwerp	Bedrag	V/ N	Programma	Product
1	Onderschrijding bestuurlijke aangelegenheden (o.a. representatie, drukwerk, bestuurskosten, accountantskosten)	23.533	V	1: Bestuurlijke aangelegenheden	Bestuurlijke aangelegenheden
2	Onderschrijding regulier onderhoud	182.281	V	2: Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Gebiedsbeheer
3	Kredietuitgaven ten laste van de exploitatie	7.740	N	2: Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Gebiedsbeheer
4	Onderschrijding economisch beheer (m.n. belastingen)	14.086	V	2: Beheer, Onderhoud en Exploitatie	Economisch beheer
5	Onderschrijding communicatiebudget	6.647	V	2: Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Communicatie
6	Diverse baten, o.a. belastingteruggave voorgaande jaren en ontvangst geld dubieuze debiteur	109.645	V	2: Beheer, Onderhoud en Exploitatie gebieden	Diverse baten

7	Onderschrijding budget advertentie- en publicatiekosten	4.000	V	3: Planvorming en gebiedsontwikkeling	Ontwikkeling
8	Renteopbrengst	3.204	V	Algemene dekkingsmiddelen	
	Overige posten	2.826	N		
	Jaarresultaat 2016	329.950	V		

V = voordelig; N = nadelig

Vermogenspositie

Eind 2015 was het eigen vermogen ca. € 4,2 miljoen. Het eigen vermogen is ultimo 2016 gedaald naar een bedrag van ca. € 4 miljoen. De daling wordt met name veroorzaakt door de uitgaven op kredieten in 2016.

2. Leeswijzer

In deze jaarstukken wordt inzicht gegeven in de voortgang van het realiseren van de doelen en prestaties uit de programmabegroting 2016 en de najaarsrapportage 2016. Daarnaast wordt inzicht geboden in de realisatie van additionele projecten (kredieten). In de tabellen zijn de realisatiecijfers over het jaar 2016 opgenomen. De lasten en de baten zijn gepresenteerd als positieve bedragen in hele euro's. In de kolom resultaat worden voordelen voor het schap weergegeven met een "V" en nadelen met een "N".

De jaarstukken zijn opgesteld naar de eisen die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daaraan stelt. In de bestuurlijke samenvatting (hoofdstuk 1) is op hoofdlijnen ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten in 2016. In hoofdstuk 3 is de programmaverantwoording opgenomen. Hierin worden de doelen en prestaties toegelicht door beantwoording van de drie W-vragen:

1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Hoofdstuk 4 zal daarna ingaan op de volgens het BBV verplichte en voor het schap relevante paragrafen, te weten:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Grondbeleid
- Bedrijfsvoering

Hoofdstuk 5 bevat de jaarrekening 2016 met daarin de waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2016 met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting. Voor de toelichting op het overzicht van baten en lasten is de richtlijn gehanteerd de verschillen toe te lichten bij afwijkingen ten opzichte van de begroting (na wijziging) van meer dan 3%, met een minimum van € 2.500.

Tevens is in hoofdstuk 5 de aanvullende (o.a. wettelijke verplichte) informatie opgenomen.

3. Programmaverantwoording

De programmaverantwoording is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- *Programma 1 Bestuurlijke aangelegenheden*
- *Programma 2 Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden*
- *Programma 3 Ontwikkeling*
- *Algemene dekkingsmiddelen*

In dit hoofdstuk wordt per programma een toelichting gegeven op de gerealiseerde doelen, de gevolgde aanpak en de kosten hiervan.

3.1 Programma 1: Bestuurlijke aangelegenheden

Wat hebben we bereikt?

Kwalitatief hoogwaardige bestuurlijke en juridische advisering aan het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, over ten minste de volgende aandachtsgebieden:

- lopende zaken, beleid, ontwikkelingen en toekomst van het schap;
- nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving die van invloed zijn op het schap;
- financieel beleid, begroting en verantwoording.

Daarbij is rekening gehouden met wat er speelt op de betreffende beleidsvelden en met het netwerk binnen en buiten het schap. Dit netwerk bestaat uit schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat, natuur- en milieuorganisaties en stakeholders in het schapsgebied.

Tevens het voorbereiden van bestuursvergaderingen inclusief een verslaglegging van bestuursvergaderingen en het zorgdragen voor het uitvoeren van de actiepunten.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

De ondersteuning van het Dagelijks en het Algemeen Bestuur vond plaats door het leveren van de volgende producten:

1. Bestuursproducten
2. Juridische ondersteuning en advisering
3. Financiën

Ad.1 Bestuursproducten

De bestuursproducten omvatten:

- Het voorbereiden en plannen van bestuursvergaderingen;
- Het verslagleggen van bestuursvergaderingen en het (laten) uitvoeren wat afgesproken is;
- Het signaleren van knelpunten in de uitvoering en het aandragen van oplossingen;
- Eerste aanspreekpunt zijn voor schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat en stakeholders voor alle zaken/ projecten die in schapsverband spelen;
- Het vertegenwoordigen van de schapsbesturen in ambtelijke en bestuurlijke netwerken en gremia van de deelnemers;
- De eindtoets op bestuursvoorstellen;

Het Dagelijks Bestuur heeft in 2016 acht keer vergaderd en het Algemeen Bestuur drie keer. De meeste vergaderingen stonden in het teken van bestuurlijke aangelegenheden met betrekking tot de uittreding van de Provincie Zuid-Holland en de transitie naar Staatsbosbeheer. In de decembervergadering zijn deze processen tot een afronding gekomen met de instemming met- en de ondertekening van- de samenwerkingsovereenkomst en de financieringsovereenkomst.

Daarnaast heeft het jaar zich gekenmerkt door de bestuurlijke zoektocht om zaken in de toekomst anders te willen gaan regelen nu duidelijk is geworden dat ook de gemeente Rotterdam voornemens is om een andere positie in te nemen ten aanzien van de gemeenschappelijke regeling van het natuur- en recreatieschap IJsselmonde. In faciliterende zin is vanuit de dienstverlening G.Z-H geassisteerd bij diverse briefwisselingen danwel overleggen hieromtrent. Het bestuur heeft voor haar zoektocht de eerder voor de toekomstscenario-onderzoeken ingestelde werkgroep, bestaande uit ambtenaren van de deelnemers, voortgezet onder leiding van het hiertoe gemandateerde lid van het Dagelijks Bestuur, dhr. Van de Velde. Er is uitdrukkelijk voor gekozen G.Z-H geen onderdeel te laten uitmaken van deze werkgroep.

Bovenstaande zaken hebben tot extra bestuursvergaderingen geleid.

Product		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Bestuursproducten	Lasten	101.650	115.800	115.800	101.000	14.800 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(101.650)	(115.800)	(115.800)	(101.000)	14.800 V

In de begroting is voor de post bestuursproducten rekening gehouden met representatiekosten, drukwerk, abonnementen en bestuurskosten algemeen. In 2016 is evenals in 2015 terughoudend gebruik gemaakt van deze post. De inzet voor bestuurlijke ondersteuning is tegen de fixed price afspraak verantwoord.

Ad.2 Juridische ondersteuning en advisering

Dit product heeft betrekking op de (algemene) juridische advisering op het gebied van publiek- en privaatrecht en het implementeren, toepassen en evalueren van wet- en regelgeving relevant voor de gemeenschappelijke regeling (Wet gemeenschappelijke regelingen en Algemene wet bestuursrecht). Ook het behandelen van bezwaar- en beroepzaken en zaken op grond van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur) en Wet Bibop (Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur), behoren tot de juridische ondersteuning en advisering.

Enkele hoofdpunten waar aandacht aan is besteed zijn de ontwikkeling van een autarkisch gebouw en de uittreding van een deelnemer. In 2016 is sterk ingezet op de juridisch-bestuurlijke advisering en ondersteuning bij de samenwerking met Staatsbosbeheer en het vormgeven daarvan door middel van bestuursovereenkomsten en het onderhandelen daarover.

Product		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Juridische ondersteuning en advisering	Lasten	59.895	63.500	63.500	60.452	3.048 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(59.895)	(63.500)	(63.500)	(60.452)	3.048 V

De lasten zijn € 3.000 lager dan begroot, omdat in 2016 slechts beperkt externe kosten voor juridisch advies zijn gemaakt.

Ad.3 Financiën

In het kader van de financiële ondersteuning zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- verzorgen van de financiële administratie van de gemeenschappelijke regeling: tijdige en systematische vastlegging van baten, lasten en in- en uitgaande geldstromen;
- incasseren van gelden als gevolg van verkoop, heffing en/of in privaatrechtelijke overeenkomsten overeengekomen vergoedingen;
- uitvoeren van de interne controle gericht op getrouwheid en rechtmatigheid op financieel gebied, waarbij de nadruk ligt op 'inkoop en aanbestedingen', het betalingsverkeer en de volledigheid van huur- en erfpachtopbrengsten;
- toetsen van bestuursvoorstellen op incidentele en/of structurele financiële consequenties;
- het voeren van periodieke budgetgesprekken met budgethouders en projectleiders;
- opstellen van de planning & control producten, zoals begroting, najaarsrapportage en jaarstukken;
- begeleiden van de werkzaamheden van de accountant (interim controle, subsidiecontroles, jaarrekeningcontrole);
- Werkzaamheden in het kader van de vennootschapsbelastingplicht.

Product		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Financiën	Lasten	77.726	73.400	82.600	79.916	2.684 V
	Baten	90	-	-	0	0 V
Saldo		(77.636)	(73.400)	(82.600)	(79.915)	2.685 V

Het budget voor de accountantskosten is niet geheel besteed.

Kredieten

Naam krediet	Sluitdatum	Totaal krediet	Realisatie t/m 2015	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Realisatie t/m 2016	Restant krediet	% lasten t.o.v. totaal krediet
Vervolg scenario-onderzoek	2018	200.000	0	125.000	112.775	112.775	87.225	56%
- Dekking uit Algemene Reserve		200.000	0	125.000	112.775	112.775	87.225	
Totaal programma 1		200.000	0	125.000	112.775	112.775	87.225	
- Dekking uit Algemene reserve		200.000	0	125.000	112.775	112.775	87.225	

Toelichting per krediet:

Krediet Vervolg scenario-onderzoek

Royal Haskoning/DHV heeft het eindrapport van het vervolgonderzoek opgeleverd. Met de provincie Zuid-Holland is een financieringsovereenkomst afgesloten en met de provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer is een Samenwerkingsovereenkomst voor 2017 en 2018 afgesloten. De provincie heeft op verzoek van het schap haar uittreeddatum aangepast naar 31 december 2017. Halverwege het jaar kondigde de gemeente Rotterdam aan eveneens uit te treden op 31 december 2017 en heeft zelf een bod als uittreedvoorwaarde daarbij kenbaar gemaakt. Het is evenwel de bevoegdheid van het Algemeen Bestuur om de uittreedvoorwaarden vast te stellen. De ambtelijk trekker van de werkgroep heeft om externe ondersteuning gevraagd en gekregen. Bureau KocxDe Voogd is ingehuurd. Er zijn door externe inzet meer middelen benodigd om de bestuurlijke discussies voor te bereiden en te begeleiden. Op basis van de inschatting voor het gehele jaar 2016 is het lopende krediet voor 2016 verhoogd met € 50.000 en nog eens € 50.000 voor 2017 voor de verdere begeleiding en uitvoering.

Een deel van de uitvoering van de werkzaamheden zal ook in 2018 plaatsvinden. Hiervan is nog niet in te schatten tot welk bedrag dit zal leiden. Uitgangspunt bij de verhoging van het krediet was dat de gevraagde verhoging voldoende zal zijn voor de totale uitvoering. Met name de inzet van het externe bureau zal bepalend zijn voor de besteding in 2016 en 2017.

Mutaties in reserves

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Dekking uit Algemene reserve	36.494				0
-Vervolg scenario-onderzoek			125.000	112.775	12.225
-Aanbesteding accountant				3.000	-3.000
Totaal	36.494	0	125.000	115.775	9.225

De onttrekking aan de algemene reserve voor het vervolg scenario-onderzoek betreft de uitgaven op kredieten conform de kredientabel.

De kosten van de aanbesteding accountant zijn gedekt vanuit de Algemene reserve conform bestuursbesluit. Deze was echter niet als begrotingswijziging meegenomen.

3.2 Programma 2: Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Wat hebben we bereikt?

De natuur- en recreatiegebieden vallend binnen de gemeenschappelijke regeling zijn onderhouden conform het principe 'schoon, heel en veilig' voor een optimaal gebruik door de bezoekers. Onder het beheer van de gebieden vallen tevens diverse exploitaties, die bijdragen aan de recreatieve kwaliteit.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

Het beheer, onderhoud en de exploitatie van de gebieden is gerealiseerd door middel van de volgende producten:

1. Gebiedsbeheer
2. Economisch beheer
3. Regelgeving & handhaving
4. Communicatie

Ad.1 Gebiedsbeheer

Het product gebiedsbeheer betreft het doen onderhouden van de natuur- en recreatiegebieden en de daarbij behorende beheertaken. De basis voor de reguliere onderhoudswerkzaamheden is beschreven in het terreinbeheermodel (TBM). Dit model is opgebouwd uit doeltypen met specifieke recreatieve doelen en maatregelen gerelateerd aan marktconforme normprijzen per doeltipe. Continue evaluatie van de onderhoudswerkzaamheden draagt bij aan het voortdurend actualiseren van het terreinbeheermodel en het beheersbaar houden van zowel de te treffen onderhoudsmaatregelen als de kosten. Bij grote afwijkingen kan deze evaluatie leiden tot een voorstel tot begrotingsaanpassing.

Ten behoeve van de werkzaamheden voor het groot onderhoud wordt gebruik gemaakt van een jaarlijks geactualiseerde meerjarenonderhoudsprognose. Op basis hiervan wordt ter egalisatie van kosten een voorziening getroffen. Met behulp van het uitvoeren van diverse inspecties, wordt de staat van het beoogde groot onderhoud getoetst. De bevindingen uit deze voortdurende evaluatie worden verwerkt alvorens de werkzaamheden worden uitgevoerd. Jaarlijks worden de geplande uitgaven, de dotatie aan de voorziening grootonderhoud en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is.

Het product gebiedsbeheer bestaat verder uit:

- Het inventariseren en selecteren van partijen die in staat zijn om (een deel van het) natuur-en recreatieschap te onderhouden (het samenstellen van de onderhoudsbestekken en het aanbestedingsproces). In het aanbestedingsproces wordt aandacht besteed aan mogelijke SROI-trajecten (social return on investment);
- maken van afspraken met maatschappelijke partijen, vrijwilligers e.d.

Zuidpolder Barendrecht

In 2016 is een volgend deelgebied in beheer aan NRIJ overgedragen. De oplevering van de laatste deelgebieden staan voor 2017 en 2018 gepland. De voorbereidingen voor de aanleg van deze deelgebieden zijn door de gemeente gestart. Bij het Barendbos is de aanleg van een stormbaan voorzien. De nieuwe deelgebieden zullen extensief qua inrichting moeten zijn omdat de inrichting van de opgeleverde gebieden een intensief karakter hebben en daardoor relatief duur zijn in

beheer. Het totale toegekende beheerbudget is leidend. Begin 2017 zal na doorrekening van alle bestaande en toekomstige deelgebieden blijken of de budgetten toereikend zijn en of er zo nodig nieuwe afspraken met de gemeente Barendrecht moeten worden gemaakt.

De gemeente Barendrecht heeft het passeren bij de notaris van de reeds overeengekomen erfpachtovereenkomst met NRIJ medio 2016 aangehouden vanwege bedenkingen in relatie tot de toekomstbesprekingen van NRIJ. Door het ontbreken van een grondpositie was het NRIJ niet in staat om haar beheertaken volledig uit te kunnen voeren. Het vastleggen van afspraken in overeenkomsten met derden is door het NRIJ niet goed mogelijk. Bijvoorbeeld heeft de gemeente in november de tennisvereniging Barendrecht, na afstemming met het NRIJ, toestemming verleend om een tijdelijke ijsbaan te exploiteren bij de parkeerplaats aan de 3^e Barendrechtseweg. Zonder nadere afspraken met NRIJ is de ijsbaan vervolgens geplaatst. Als beheerder van een gebied is het voor NRIJ geen afspraken kunnen maken met in het gebied acterende partijen een onwenselijke situatie.

Groot Onderhoud (jaarlijkse dotatie)

Hierbij zijn geen bijzonderheden te benoemen. De onttrekking aan de Voorziening groot onderhoud wordt toegelicht in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

Groot onderhoud Pendrechtse Molen

De voorziening Pendrechtse Molen is per 2016 omgevormd tot een bestemmingsreserve. Hiermee voldoet het schap aan de gestelde wettelijke verslaggevingseisen en kan het onderhoud worden veiliggesteld door ieder jaar een jaarschijf voor het onderhoud in te stellen. Deze oplossing is in de Programmabegroting 2017 verwerkt en door het bestuur goedgekeurd. Voor de jaarschijf 2016 werd maximaal € 15.000 aan uitgaven verwacht. Helaas is in 2016 een snelle achteruitgang van het metselwerk en voegen geconstateerd. De herstellkosten bedroegen ongeveer € 135.000 en behoren niet tot het "standaard" onderhoud en kunnen daarom niet worden gedekt vanuit de ingestelde reserve. Het bestuur heeft ingestemd met een separaat bestuursvoorstel om krediet beschikbaar te stellen vanuit de Algemene Reserve (zie ook Risico-paragraaf).

Product		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Gebiedsbeheer	Lasten	2.023.874	2.440.003	2.317.129	2.119.037	198.092 V
	Baten	79.471	80.000	80.000	80.000	-
Saldo		(1.944.403)	(2.360.003)	(2.237.129)	(2.039.037)	198.092 V

Lasten

specificatie onderhoudslasten gebiedsbeheer	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Resultaat
Regulier onderhoud	1.733.520	1.551.239	182.281 V
Uitgesteld groot onderhoud	16.000	18.774	2.774 N
Groot onderhoud	532.209	532.209	-
Pendrechtse Molen	15.000	8.651	6.349 V
Energie	20.400	8.164	12.236 V
Saldo diverse lasten	-2.317.129	-2.119.037	-198.092

Regulier Onderhoud

Alle geplande werkzaamheden voor regulier onderhoud 2016 zijn binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Van de beschikbare € 1.012.717 (inclusief ingroeieregeling nieuwe terreinen) is € 830.436 besteed. Door het natte voorjaar is het recreatieseizoen laat op gang gekomen en zijn minder onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Tevens is er een aanbestedingsvoordeel van ongeveer € 88.000,- op de onderhoudsbestekken. Omdat nog niet alle nieuwe terreinen van de

ingroeieregeling aan het schap zijn overgedragen is een onderschrijding op het regulier onderhoudsbudget zichtbaar. Dit zijn de volgende terreinen: Develoever, Waalbocht, Polder Buitenland van Heerjansdam en de nog in te richten delen van de Zuidpolder. Daarnaast is de onderschrijding voor een klein deel te verklaren door de onderhoudstermijnen van de aannemer die de Zuidpolder heeft ingericht in opdracht van de gemeente. Het NRIJ heeft daarom nog niet voor het volledige jaar het onderhoud hoeven uit te voeren.

Uitgesteld groot onderhoud

Er is € 2.774 meer uitgegeven dan begroot.

Groot Onderhoud

Aan de voorziening is in 2016 € 532.209 toegevoegd. De werkelijke lasten 2016 van Groot Onderhoud ad € 57.827 zijn onttrokken aan de Voorziening Groot Onderhoud. Zie hiervoor ook de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

Pendrechtse Molen

Voordeel onderhoud Pendrechtse molen € 6.349, kosten grotendeels gedekt door ontvangen subsidie voor het instandhouden van de molen en draaipremie, waardoor minder is onttrokken aan de onderhoudsreserve Pendrechtse Molen.

Energie

Er is € 12.236 minder uitgegeven dan begroot.

Baten

De baten die bestaan uit de subsidie Natuurbeheer zijn gerealiseerd conform begroting.

Ad.2 Economisch beheer

De taken die binnen economisch beheer worden uitgevoerd zijn:

- Het formuleren c.q. actualiseren van het grondbeleid; zie paragraaf 4.4.
- Het beheer van grondposities op basis van het vastgestelde grondbeleid;
- Het beheer van exploitaties

Beheer grondposities

Het beheer van grondposities betreft het actief beheer van de grondpositie (gronden en opstallen binnen het werkingsgebied), zodanig dat dit bijdraagt aan de lange termijn strategie van het natuur- en recreatieschap. Het resultaat hiervan is dat voldaan wordt aan de rechten en plichten die het bezit van grond met zich meebrengt. Hieronder valt ook het afstoten van posities die geen recreatief belang dienen, alsmede het verwerven van gronden die van belang kunnen zijn voor toekomstige ontwikkelingen van het natuur- en recreatieschap.

In 2016 is 3 hectare grond in Ridderkerk (onderdeel van Donckse velden fase 2b) in erfpacht verkregen. Daarmee komt de grondpositie van het schap op in totaal 470 hectare grond in eigendom en erfpacht.

Beheer exploitaties

Het beheer van exploitaties heeft betrekking op het aangaan van overeenkomsten met derden gericht op de exploitatie en/of het gebruik van schapsgronden en -opstallen (passend binnen de huidige ambities van het natuur- en recreatieschap), alsmede het actief administratief, financieel, juridisch en relationeel beheren van deze overeenkomsten.

In 2016 heeft een ondernemer de langverwachte uitbreiding van de centrale parkeerplaats bij Sandelingen-ambacht gerealiseerd.

Er is een aantal beheerovereenkomsten gesloten met betrekking tot afstemming van verantwoording over onderhoud aan de randen van enkele recreatiegebieden.

Het resultaat is het vastleggen en actief beheren van privaatrechtelijke afspraken, waarbij een optimale netto-opbrengst wordt nagestreefd.

In 2016 zijn twee nieuwe contracten voor exploitaties opgesteld. In de tweede helft van 2016 zijn veel gesprekken over nieuwe contracten gevoerd, die begin 2017 tot een ondertekend contract zullen leiden.

Abel

De afspraken die met horeca-ondernemer Abel in de Johannapolder al eerder waren gemaakt over de realisering van het klimbos en een tweede horeca-vestiging zijn vertaald in een akte van erfpacht die medio 2016 notarieel is gepasseerd. In 2017 volgt de nieuwe notariële akte voor het bestaande horeca-bedrijf en het woonhuis. Met deze nieuwe aktes komt het in het gebied geldende exclusiviteitsbeding voor horeca ten einde.

JeugdSpeelPark Sandelingen-Ambacht

Eind 2016 kon de erfpachtuitgifte aan de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht notarieel worden afgerond. Tegelijkertijd heeft de gemeente op het perceel ondererfpacht gevestigd ten gunste van de exploiterende partij, de Stichting JeugdSpeelpark Hendrik-Ido-Ambacht. Met de feitelijke aanleg wordt begin 2017 gestart.

In 2016 heeft een grondverkoop in Sandelingen-ambacht plaatsgevonden van een smal strookje grond ten behoeve van een woningbouwproject. Twee aktes betreffende grondverkoop aan gemeente Rotterdam konden eind 2016 niet worden afgerond en zullen in 2017 plaatsvinden.

De gemeente Barendrecht heeft aangaande Zuidpolder Barendrecht het passeren bij de notaris van de reeds overeengekomen erfpachtovereenkomst met NRIJ medio 2016 aangehouden vanwege bedenkingen in relatie tot de toekomstbesprekingen van NRIJ.

Johannapolder - binnenbad

Met ingang van 1 juli 2016 is in het Bouwbesluit een aanvullende regeling opgenomen met betrekking tot de veiligheid in zwembaden. De regeling houdt in dat er voor 1 januari 2017 onderzoek gedaan moet zijn naar de aanwezigheid van dragende delen waarbij niet-resistent roestvaststaal is toegepast en naar de aanwezigheid van corrosieverschijnselen. De regeling richt zich tot de eigenaar of degene die bevoegd is tot het treffen van voorzieningen. De gemeente Albrandswaard – huurder van het zwembad en gehouden tot zowel groot als dagelijks onderhoud – heeft inmiddels de conclusies van in juni 2016 uitgevoerd onderzoek beschikbaar gesteld. In dit onderzoek zijn onder andere alle bevestigingspunten van materialen aan plafond en muren beoordeeld en gerubriceerd: (1) actie direct nodig, (2) aandacht z.s.m. nodig, (3) OK. Op geen enkel onderdeel is direct actie nodig, wel is op meerdere onderdelen z.s.m. aandacht nodig. De gemeente is hierbij nadrukkelijk aan zet.

Johannapolder - marktacquisitie

Met de gemeente Albrandswaard wordt gesproken over de (planologische) belemmeringen om in de Johannapolder tot een kaveluitgifte te komen zoals was beoogd. Vooral nog kon hierin nog weinig vooruitgang worden geboekt. Duidelijkheid over de gewenste toekomstige invulling van het JCA-gebouw en het binnenzwembad zijn cruciaal om tot resultaten te komen.

De overdracht van beide opstallen – onder nog overeen te komen condities – aan de gemeente wordt hierin als serieuze optie verkend.

Product		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Economisch beheer	Lasten	459.961	335.600	345.200	331.114	14.086 V
	Baten	680.566	661.500	630.000	628.869	1.131 N
Saldo		220.605	325.900	284.800	297.755	12.955 V

Toelichting lasten:

De onderschrijding op dit product Economisch Beheer van € 14.086 betreft met name de post belastingen. De uitgaven voor belastingen waren in 2016 € 11.972 minder dan begroot. Zie onderstaande tabel voor meer informatie over de afwijkingen binnen dit product.

specificatie economisch beheer lasten	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Resultaat
Dienstverlening GZH	49.300	49.300	-
Belastingen	55.700	43.728	11.972 V
Verzekeringen	14.900	9.955	4.945 V
Extern onderz&adv	20.000	19.562	438 V
Bijdragen aan derden Veergelden	164.100	163.722	378 V
Huren en erfpachten	41.200	43.548	2.348 N
dotatie voorziening dubieuze debiteuren	-	1.210	1.210 N
overig	-	90	90 N
Saldo diverse lasten	-345.200	-331.114	-14.086

Toelichting baten:

specificatie economisch beheer baten	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Resultaat
Exploitatiebaten	553.500	551.947	1.553 N
bijdragen Veergelden	76.500	76.922	422 V
Saldo diverse lasten	-630.000	-628.869	1.131

Baten:

Naast de baten uit huur en erfpacht worden ook de baten Rhoons Veer verantwoord, deze worden grotendeels doorgestort naar de exploitant. Met instemming van het schapsbestuur is de canon van één exploitant marktconform naar beneden bijgesteld en is tevens akkoord gegaan met een betalingsregeling voor de achterstallige schuld van 2014 en 2015. De verlaging van de inkomsten met € 55.000 is bij de 2e begrotingswijziging 2016 en 1ste begrotingswijziging 2017 meegenomen. De aanpassing van de erfpacht 2014 – 2015 van € 108.755 is ten laste van de post voorziening dubieuze debiteuren gebracht. De regeling is voor wat betreft de jaarschijf 2016 nagekomen.

Ad.3 Regelgeving & handhaving

Regelgeving & handhaving bestaat uit de volgende onderdelen:

- Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen
- Toezicht en handhaving

Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen

De gebieden van het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde kunnen gebruikt worden voor het recreëren door individuen en door groepen. Voor beide vormen van gebruik geldt dat niet alles altijd mag en kan. Wanneer een gebruiker of organisatie een bepaalde activiteit wil uitvoeren binnen het natuur- en recreatieschap, vraagt hij hiervoor een vergunning, ontheffing of toestemming aan bij de G.Z-H. Dit komt voort uit het oogpunt van de doelstellingen van de gemeenschappelijke regeling en de openbare orde en veiligheid. G.Z-H verleent vergunningen en ontheffingen op basis van de vastgestelde verordening voor het schap. Toestemmingen worden vanuit de eigenstandige privaatrechtelijke bevoegdheid van het schap zelf gegeven.

Toezicht en handhaving

Toezicht en Handhaving (T&H) bestaat uit de onderdelen gastheerschap, daadwerkelijke handhaving en de regierol bij samenwerking. De invulling van de drie onderdelen leidt tot een compleet palet van activiteiten op de doelstelling schoon, heel en veilig in een gebied. Dit palet wordt ingevuld op basis van de aard en het gebruik van het gebied. In uw recreatieschap wordt aan alle drie de onderdelen van het product Toezicht en Handhaving invulling gegeven.

Basisuitgangspunten voor de inzet van T&H zijn het zo goed mogelijk waarborgen van de veiligheid van de gebruikers van de gebieden en de eigendommen van het schap heel houden. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de veiligheid van de recreant en andere zaken worden alleen aangepakt als de beschikbare middelen niet volledig aan handhaving besteed moeten worden. Naast de reguliere aandachtspunten is in 2016 extra inzet en aandacht gegeven aan de onderstaande problemen en gebeurtenissen.

- Net als in 2015 is ook dit jaar extra aandacht geweest voor de Grienden om de overlast, schade en verstoringen door loslopende honden, mountainbikers en bromfietzers tegen te gaan. Dit heeft geresulteerd in minder overtredingen en overlast. Overtredingen lijken hierdoor ook daadwerkelijk af te nemen
- Langs de oevers van de Oude Maas worden regelmatig restanten van kampvuren aangetroffen. Naast de schade aan de grasmat levert dit ook een probleem op bij het maaien vanwege half verbrande takken, stenen en flessen. Tijdens de extra inzet op deze locatie zijn slechts een enkele keer daadwerkelijk daders aangetroffen bij een kampvuur.
- Er zijn geen specifieke samenwerkingsprojecten geweest. Regulier wordt samengewerkt met politie en gemeenten.

Avond en weekenddiensten

In 2016 is evenals in andere jaren gebleken dat het noodzakelijk is om zomers in de avonden en weekenden een goede invulling te geven aan de handhaving in het gebied. Op deze momenten zijn, zeker bij mooi weer, de meeste bezoekers in de gebieden aanwezig en is een zichtbare aanwezigheid gewenst om het gebruik van het gebied in juiste banen te leiden. Dit leidt ook tot verbetering van het (sociale) veiligheidsgevoel bij de bezoekers.

In de winterperiode is het recreatieve gebruik in de donkere uren minimaal. Het is dan alleen druk bij de exploitaties die jaarrond bezoekers trekken. Hierdoor is de sociale controle in de gebieden nagenoeg nihil waardoor vernielingen, dumpingen en andere vormen van ongewenst

gebruik (bijvoorbeeld het rijden met auto's in de terreinen) aandacht vragen. De focus voor de handhavers is dan gericht op het heel houden van de gebieden.

Product		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Regelgeving en Handhaving	Lasten	161.000	160.000	160.000	160.000	-
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(161.000)	(160.000)	(160.000)	(160.000)	-

Ad.4 Communicatie

De (potentiële) bezoekers en waar relevant het externe netwerk (zie Gebiedsbeheer) zijn geïnformeerd over de mogelijkheden, werkzaamheden en veranderingen in de natuur- en recreatiegebieden. De wijze waarop de informatie werd verstrekt was afhankelijk van de doelgroep maar is wel zoveel mogelijk geuit via digitale en sociale media.

De internetportal heerlijkbuiten.nl is aangevuld met het wandelknooppuntensysteem IJsselmonde West. Hiermee is het mogelijk een wandelroute via knooppunten uit te stippelen. Met deze aanvulling is de informatie over het wandelroutenetwerk van IJsselmonde op de website compleet. De informatie over routes is het meest bezocht op de website heerlijkbuiten.nl.

Specifieke gebiedsinformatie, persberichten of andere recreatieve informatie zijn via www.heerlijkbuiten.nl, Twitter-, YouTube- en/of Facebook-kanalen gepubliceerd.

Via monitoringssystemen Coosto en Hootsuite is nagegaan wat gebruikers over de gebieden online zeggen. Een onderwerp dat regelmatig terugkeert is de parkeerdruk bij Sandelingen Ambacht bij restaurant Happy Italy. Een ander geliefd twitteronderwerp is honden en het uitlaten van honden. De social media kanalen van de Zuid-Hollandse natuur- en recreatieschappen onder de noemer Heerlijk Buiten worden goed bezocht en gebruikt om reacties achter te laten over de recreatiebeleving in de gebieden (facebook kent ruim 13000 likes voor de pagina Heerlijk Buiten en twitter heeft 1650 volgers).

Voor het wandelknooppuntennetwerk Albrandswaard (IJsselmonde West) zijn informatiepanelen met een cartografische kaart gerealiseerd. Ook is een z-card (pocketformaat routekaartje) gemaakt en huis aan huis verspreid als bijlage bij de plaatselijke krant. De opening van het wandelroutenetwerk IJsselmonde West in het Valckensteijnse bos was een vrolijke happening in het bijzijn van de wethouder van Albrandswaard. Zij speehte en onthulde daarna één van de informatiepanelen.

Voor Hooge Nesse-Veerplaat zijn give aways gemaakt (bidons en handdoekjes) als cadeautje bij diverse openingen voor de gebruikers van het gebied. Voor dit project is een communicatieplan opgesteld. Begin juli vierde het schap samen met de partners, gemeente Zwijndrecht en Stichting Hooge Nesse, de opening en herinrichting van de gebieden Hooge Nesse/Veerplaat. De opkomst was groot, waaronder heel veel kinderen die enthousiast van de nieuwe speelpolder op de Hooge Nesse gebruik maakten.

In november is een herdruk gemaakt van de folder over de Pendrechtse molen. De molenaars delen deze uit aan bezoekers van de molen.

Tot slot zijn diverse persberichten verstuurd over de opening van het wandelroutenetwerk IJsselmonde West en over de opening van het opnieuw ingerichte Veerplaat/Hooge Nesse.

Product		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Communicatie	Lasten	21.475	22.400	22.400	15.753	6.647 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(21.475)	(22.400)	(22.400)	(15.753)	6.647 V

Er is minder uitgegeven dan begroot op de post advertentie en publicatiekosten

Diverse lasten en baten

Diverse lasten en baten		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Diverse lasten		1.533	-	-	943	943 N
Diverse baten		114.354	-	18.489	128.134	109.645 V
Saldo		112.821	-	18.489	127.191	108.702 V

Het resultaat op diverse baten betreft met name een teruggave van belastingen op ingediende bezwaren WOZ aanslagen en waterschaplasten 2014 en 2015 van totaal € 90.733. Zie onderstaande tabel voor meer informatie over de afwijkingen binnen dit product.

specificatie diverse baten	Begroting na wijziging	Rekening 2016	Resultaat
Opbrengst grondverkoop Sandelingen-Ambacht	18.489	18.489	-
Alsnog geïncasseerd van een dubieuze debiteur		17.076	17.076 V
teruggave belasting op bezwaarschrift 2014		21.960,92	21.961 V
teruggave belasting op bezwaarschrift 2015		49.260,50	49.261 V
teruggave belasting op bezwaarschrift 2015 SVHW		19.511,58	19.512 V
Ontvangen vergoedingen toestemmingen werkzaamheden		1.836	1.836 V
Saldo diverse lasten	-18.489	-128.134	-109.645

De ontvangen opbrengst grondverkoop is conform de begroting toegevoegd aan de investeringsreserve.

De diverse lasten betreffen de minder ontvangen SNL subsidie dan begroot.

Kredieten

Naam krediet	Sluitdatum	Totaal krediet	Realisatie t/m 2015	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Realisatie t/m 2016	Restant krediet	% lasten t.o.v. totaal krediet
Jongerencentrum Albrandswaard	2017	35.000	13.645	0	0	13.645	21.355	39%
- Dekking uit Investeringsreserve		35.000	13.645	0	0	13.645	21.355	
Renovatie Spartelbad Spuiveld	2016	339.000	0	329.000	346.740	346.740	0	102%
- Dekking uit Investeringsreserve		339.000	0	329.000	339.000	339.000	0	
- Dekking ten laste van de exploitatie			0		7.740	7.740	-7.740	
Totaal programma 2		374.000	13.645	329.000	346.740	360.385	13.615	
- Dekking uit Investeringsreserve		374.000	13.645	329.000	339.000	352.645	21.355	
- Dekking ten laste van de exploitatie		0	0	0	7.740	7.740	-7.740	

Toelichting per krediet:

Jongerencentrum Albrandswaard

In 2016 zijn geen uitgaven geweest aan het gebouw. Het restantkrediet blijft staan voor het beheer en onderhoud, zoals genoemd in het huurcontract, tijdens de verhuurperiode aan de gemeente Albrandswaard.

Renovatie Spartelbad Spuiveld

De overschrijding op het krediet van € 7.740 betreffen extra inzet op uren door de geconstateerde bodemverontreinigingen. Deze extra kosten zijn ten laste van de exploitatie gebracht.

Mutaties in reserves

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Dekking uit Investeringsreserve -Renovatie Spartelbad Spuiveld -Jongeren centrum Albrandswaard	160		329.000	339.000	-10.000 0
Dekking uit Algemene reserve -Uitgesteld groot onderhoud 2016			16.000	18.774	0 -2.774
Dekking reserve onderhoud Pendrechtse Molen -Onderhoud Pendrechtse Molen			15.000	6.063	8.937
Totaal	160	0	360.000	363.837	-3.837

De onttrekking aan de reserves betreffen de uitgaven op kredieten conform de kredientabel en de begrote onttrekkingen voor de uitgaven uitgesteld groot onderhoud en onderhoudskosten Pendrechtse Molen.

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Investeringsreserve		210.152	210.152	210.152	0
Reserve onderhoud Pendrechtse Molen			27.500	27.500	0
Algemene reserve	390.000				0
Reserve vervangingsinvesteringen	50.020				0
Totaal	440.020	210.152	237.652	237.652	0

De dotaties aan de reserves zijn conform de begroting/bestuursvoorstellen doorgevoerd.

3.3 Programma 3: Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Het bestuur is geadviseerd over de implementatie van mogelijke nieuwe ontwikkelingen die passen binnen de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling en die een recreatieve meerwaarde opleveren en/of de natuurwaarde versterken.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

Het bestuur is geadviseerd over in te nemen standpunten ten aanzien van initiatieven die de doelstelling van het schap raken. Zo is inspraak geleverd op 'ruimtelijke plannen' en initiatieven van derden. Hiervoor zijn de volgende producten geleverd:

Planvorming & gebiedsontwikkeling

In overleg met alle betrokkenen wordt een gemeenschappelijk kader geboden op de gewenste ontwikkeling in het werkingsgebied van het schap, aansluitend op de ambitie van het bestuur, de vraag van de recreant (leefstijlen) en het aanbod (positionering van het specifieke gebied). Tevens worden alle voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden gedaan die noodzakelijk zijn om (een deel) van het gebied te (her)ontwikkelen conform de ambitie van het bestuur. Hiermee wordt samen met de omgeving van het schap ingespeeld op actuele trends en ontwikkelingen.

- Met gemeente Hendrik-Ido-Ambacht heeft overleg plaatsgevonden over de inpassing van het Jeugdspeelpark (JSP) in Sandelingen Ambacht en de op te stellen erfpachtovereenkomst;
- Het schap heeft meegedaan bij een door de gemeente georganiseerde inloopavond/vragenavond met betrekking tot Sandelingen Ambacht in het algemeen en het JSP in het bijzonder;
- Samen met gemeente Barendrecht is het verzoek van Prodeon met betrekking tot plaatsing van windturbines in het Zuidelijk Randpark (locatie Vaanplein) doorgenomen en het uiteindelijke verzoek van Prodeon aan uw bestuur voorgelegd. Besloten is om in afwachting van de provinciale besluitvorming over de PlanMER als schap geen nader overleg met of toezegging aan Prodeon te doen en geen inhoudelijk standpunt in te nemen over aanvaardbaarheid en eventuele locaties. Ook is besloten de procedurele- en ruimtelijke ordeningsaspecten aan de gemeente Barendrecht over te laten onder het verzoek de belangen van het recreatieschap daarbij te betrekken;
- Binnen de werkgroep Recreatieve Routenetwerken is met gemeenten meegedacht over de ontwikkeling van meerdere themaroutes voor wandelen en fietsen (uitgevoerd door een extern bureau).
- In november is namens het schap deelgenomen aan de presentatie van de Waalvisie aan bewoners en belangstellenden door de betrokken gemeenten

Product		Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Planvorming & gebiedsontwikkeling	Lasten	113.600	116.900	116.900	112.900	4.000 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(113.600)	(116.900)	(116.900)	(112.900)	4.000 V

De post advertentie en publicatiekosten inzake planvorming ad € 4.000 is in 2016 niet besteed.

Diverse lasten en baten

Diverse lasten en baten	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	1.000	1.000 V
Saldo	-	-	-	1.000	1.000 V

De diverse baten betreffen een voordeel op een afrekening van een projectsubsidie

Kredieten

Naam krediet	Sluitdatum	Totaal krediet	Realisatie t/m 2015	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Realisatie t/m 2016	Restant krediet	% lasten t.o.v. totaal krediet
Voorfinanciering Johannapolder*	2023	1.211.750	86.445	99.382	109.906	196.351	1.015.399	16%
- Dekking uit reserve voorfinanciering Johannapolder I		238.875	43.223	10.231	12.919	56.141	182.734	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		972.875	43.223	89.151	96.987	140.210	832.665	
Marktacquisitie Johannapolder	2018	102.500	0	58.125	17.465	17.465	85.035	17%
- Dekking uit de investeringsreserve		102.500	0	58.125	17.465	17.465	85.035	
Inpassing Groene Loper*	2023	600.000	0	30.000	40.042	40.042	559.958	7%
- Dekking uit de investeringsreserve		300.000	0	30.000	20.021	20.021	279.979	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		300.000	0	0	20.021	20.021	279.979	
Kwaliteitsimpuls Hooge Nesse	2017	998.400	259.035	958.584	493.192	752.227	246.173	75%
- Dekking uit de Investeringsreserve		499.200	179.305	540.138	300.243	479.548	19.652	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		499.200	79.730	418.446	192.949	272.679	226.521	
Grondaankoop Donckse Velden 2A en 2B	2017	292.477	2.920	10.000	0	2.920	289.557	1%
- Dekking uit de investeringsreserve		292.477	2.920	10.000	0	2.920	289.557	
Bewegwijziging fietsroutes Deltapoort	2017	80.000	1.530	74.420	73.754	75.284	4.716	94%
- Dekking uit de investeringsreserve		40.000	1.530	37.210	36.877	38.407	1.593	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		40.000	0	37.210	36.877	36.877	3.123	
Ontwikkeling Buitenland van Zwijndrecht	2018	207.000	175	0	0	175	206.825	0%
- Dekking uit de investeringsreserve		32.000	175	0	0	175	31.825	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		175.000	0	0	0	0	175.000	
Herstructureringen en marktverkenningen	2018	90.000	38.234	8.141	0	38.234	51.766	42%
- Dekking uit de investeringsreserve		90.000	38.234	8.141	0	38.234	51.766	
Investeren in omvormen	2017	130.000	69.397	0	0	69.397	60.603	53%
- Dekking uit de Investeringsreserve		130.000	69.397	0	0	69.397	60.603	
Wandelroutenetwerk Albrandswaard	2016	106.000	57.780	18.644	18.644	76.424	29.576	72%
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		106.000	57.780	18.644	18.644	76.424	29.576	
Kwaliteitsimpuls fietsknooppuntensysteem	2017	60.000	18.244	40.316	58.930	77.174	-17.174	129%
- Dekking uit de Investeringsreserve		15.000	15.000	0	0	15.000	0	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		45.000	0	40.316	45.000	45.000	0	
- Dekking ten laste van de exploitatie		0	3.244	0	13.930	17.174	-17.174	
Sloot Donckse Velden 2b	2016	15.000	0	15.000	15.000	15.000	0	100%
- Dekking uit de Investeringsreserve		15.000	0	15.000	15.000	15.000	0	
Wandelroutenetwerk Rotterdam-Zuid	2017	107.000	0	21.400	3.890	3.890	103.110	4%
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		107.000	0	21.400	3.890	3.890	103.110	
Totaal programma 3		4.000.127	533.760	1.334.012	830.823	1.364.583	2.635.544	
- Dekking uit de investeringsreserve		1.516.177	306.561	698.614	389.606	696.167	820.010	
- Dekking uit reserve voorfinanciering Johannapolder I		238.875	43.223	10.231	12.919	56.141	182.734	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		2.245.075	180.733	625.167	414.368	595.101	1.649.974	
- Dekking ten laste van de exploitatie		0	3.244	0	13.930	17.174	-17.174	

- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)	Sluitdatum	Totaal krediet	Realisatie t/m 2015	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Realisatie t/m 2016	Restant krediet	% lasten t.o.v. totaal krediet
deelbudget Kwaliteitsimpuls Johannapolder I	2023	477.750	86.655	20.462	25.838	112.493	365.257	24%
- Dekking uit reserve voorfinanciering Johannapolder I		238.875	43.433	10.231	12.919	56.351	182.524	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		238.875	43.223	10.231	12.919	56.142	182.733	
deelbudget Kwaliteitsimpuls Johannapolder II	2023	734.000	0	78.920	84.068	84.068	649.932	11%
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		367.000	0	39.460	42.034	42.034	324.966	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		367.000	0	39.460	42.034	42.034	324.966	
deelbudget Kwaliteitsimpuls Johannapolder III	2023	600.000	0	30.000	40.042	40.042	559.958	7%
- Dekking uit krediet Groene Loper/investeringsreserve		300.000	0	30.000	20.021	20.021	279.979	
- Dekking uit bijdragen derden (subsidies)		300.000	0	0	20.021	20.021	279.979	
Totaal		1.811.750	86.655	129.382	149.948	236.603	1.575.147	

Totaal krediet	975000
dekking uit reserve voorfinanciering Johannapolder I	238.875
restantkrediet voorfinanciering Johannapolder t/m 2015	736.125

Voorfinanciering Johannapolder & Inpassing Groene Loper

De kwaliteitsimpuls Johannapolder bestaat uit verschillende deelprojecten en budgetten. De uitvoering daarvan geeft geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Wel is bij de provincie een verlenging van de subsidietermijn aangevraagd en verkregen tot eind december 2017. Uit de engineering voor de realisatie van de verschillende deelprojecten van de 3 subsidieprojecten is gebleken dat er gasleidingen moeten worden verlegd; dit mag wettelijk niet in het stookseizoen plaatsvinden. Ook mogen er in het gebied dat binnen de waterkering valt geen werkzaamheden plaatsvinden in het stormseizoen. Dit betekent dat de realisatie van de deelprojecten uiterlijk eind oktober 2017 afgerond gaan worden, in plaats van eind juni 2017. De bestekfase is afgerond en de aanbesteding is op de markt gebracht. Begin februari 2017 wordt in het gebied gestart met de werkzaamheden.

Financiering:

Voorfinanciering Johannapolder

De Reserve Voorfinanciering Johannapolder I is ingesteld met als doel toekomstige investeringen in de openbare ruimte voor het project ontwikkeling Johannapolder. Deze reserve is gekoppeld aan het krediet Voorfinanciering Johannapolder voor een bedrag van € 975.000.

Dit krediet heeft samenhang met deelbudget Kwaliteitsimpuls Johannapolder I, deelbudget Kwaliteitsimpuls Johannapolder II en deelbudget Kwaliteitsimpuls III.

- Deelbudget Kwaliteitsimpuls Johannapolder I bestaat uit:

€ 238.875	subsidie kwaliteitsimpuls Provincie Zuid-Holland
<u>€ 238.875</u>	cofinanciering gedekt uit de Reserve Voorfinanciering Johannapolder I.
€ 477.750	Totaal

- Deelbudget Kwaliteitsimpuls Johannapolder II bestaat uit:

€ 367.000	subsidie kwaliteitsimpuls Provincie Zuid-Holland
<u>€ 367.000</u>	cofinanciering met de projectsubsidie restgelden project II Groene Verbinding van Stadsregio Rotterdam (toegekend)
€ 734.000	Totaal

- Deelbudget Kwaliteitsimpuls Johannapolder III, die bestaat uit:

€ 300.000	subsidie kwaliteitsimpuls Johannapolder (Provincie Zuid-Holland)
<u>€ 300.000</u>	cofinanciering met het krediet Inpassing Groene Loper
€ 600.000	Totaal

De claim op de reserve Voorfinanciering Johannapolder I is tot nu toe € 238.875, waardoor er nog € 975.000 - € 238.875 = € 736.125 resteert.

De lasten worden voorgefinancierd vanuit de reserve Voorfinanciering Johannapolder I. Als tegenhanger is de Reserve Voorfinanciering Johannapolder II ingesteld. Aan deze reserve worden de daadwerkelijk gerealiseerde grondopbrengsten in de Johannapolder toegevoegd. Deze reserve fungeert als "spaarpot" totdat het bedrag van de werkelijke uitgaven (reserve voorfinanciering Johannapolder II) is volgestort.

Marktacquisitie Johannapolder

Op 27 mei 2016 heeft het Dagelijks Bestuur ingestemd met een aanscherping van het plan van aanpak voor de gefaseerde uitgifte van 2 nieuwe bouwkavels en het buitenzwembad (fase 1) en het binnenzwembad (fase 2) in de Johannapolder. Tevens is ingestemd met het starten van overleg met gemeente Albrandswaard over de toekomst van het jongerencentrum na afloop van de huurperiode medio 2017 (mogelijke uitgifte fase 2) en de publiekrechtelijke kaders voor de mogelijke uitgifte van de voormalige bedrijfswoning en beheerdersloods naast de jachthaven (fase 3).

Op 1 juli 2016 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het verhogen van dit krediet tot € 75.000 (totaal krediet € 102.500). Verhoging is bestemd voor het laten doen van (milieu)technische nulmetingen voor alle uit te geven percelen en opstallen en de geraamde commissie voor makelaars die de markt benaderen voor fase 1. De verhoging van de prognose 2016 ten opzichte van de actuele begroting hangt hiermee samen.

De uitvoering van de marktacquisitie is in 2016 opgehouden door inconsistenties tussen het vastgestelde bestemmingsplan van Albrandswaard en het samen met de gemeente overeengekomen ambitiedocument. De gemeente heeft eind 2016 een eerste voorstel gedaan voor een oplossing.

Kwaliteitsimpuls Hooge Nesse e.o.

Het project is grotendeels uitgevoerd. Op 6 juli vond de Grand opening plaats. In het 3e en 4e kwartaal is het werk afgerond (fase II).

Voor ontwikkeling van het multifunctioneel gebouw zijn met de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat afspraken gemaakt over het sluitend krijgen van de begroting. Met de Stichting is afgesproken, dat men zo spoedig mogelijk de subsidieaanvraag bij het schap indient. De Stuurgroep heeft eind november de uitgangspunten voor de te sluiten erfpachtovereenkomst vastgesteld. Het ontwerp is op aanwijzing van de gemeente Zwijndrecht (vergunningverlening) nog aangescherpt door de studenten van de Hoge School Rotterdam/SUS ateliers. De verwachting is dat het ontwerp begin januari 2017 gereed is zodat de omgevingsvergunning kan worden aangevraagd.

Het project kent een verwachte overschrijding van € 220.243 op de proceskosten ten gevolge van een zeer intensief participatietraject met de Stichting Hooge Nesse/Veerplaat. De ontvangen subsidie kent een plafond van 20% voor subsidiabele proceskosten. De overige projectkosten blijven binnen of onder budget. Na correctie met de verwachte overschotten op de verschillende projectonderdelen resteert naar verwachting een niet-subsidiabel tekort van € 220.243. Deze overschrijding zal gedekt worden uit de investeringsreserve en is verwerkt in de Najaarsnota De laatste werkzaamheden worden in 2017 uitgevoerd.

Grondaankoop Donckse Velden 2a en 2b

Als uitvloeisel van het Landinrichtingsplan IJsselmonde (1997) is geruime tijd met BBL, vertegenwoordigd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), gesproken over de beoogde toedeling van grondposities in het gebied. Eén van de afspraken is de verkrijging door het schap van een eeuwigdurend recht van erfpacht in het plangebied Donckse Velden 2A en 2B (gedeeltelijk), waartoe in 2004 is besloten en waarvoor dit krediet dient. Gelet op de keuze om de

transacties in dit gebied gecombineerd af te wikkelen na definitieve inrichting, kan dit dossier nog niet worden afgerond.

Ontwikkeling Polder Buitenland van Heerjansdam Zwijndrecht

Op 27 mei 2016 heeft het Dagelijks Bestuur ingestemd met de conceptovereenkomst van koop en verkoop en daarmee de verkrijging van eigendom in de Polder Buitenland en Lage Nesse. Het schap zou in eerste instantie de speelpolder aanleggen. De gemeente Zwijndrecht heeft aangegeven de speelpolder zelf aan te leggen en heeft aan het Schap gevraagd de realisatie van de overige plangebieden over te nemen. De uitvoering van de speelpolder wordt niet eerder verwacht dan medio 2017.

Herstructureringen en marktverkenningen

Een voorstel ten laste van dit krediet is aangehouden. Er zijn in 2016 geen andere werken uitgevoerd. In 2017 wordt verwacht enkele kleinere werken ten laste van dit krediet te brengen.

Investeren in omvormen

De overdracht van de aanlegsteiger veerdienst Oud-Beijerland naar de gemeente Oud-Beijerland is hierin ondergebracht. De kosten van de overdracht zijn nog niet bekend, aangezien de technische inspectie nog niet is uitgevoerd. Naar aanleiding van deze inspectie dient zo nodig onderhoud te worden uitgevoerd om een goede overdracht mogelijk te maken. Zowel de inspectie als het uitvoeren van het onderhoud gebeuren onder leiding van de gemeente en zo nodig gefinancierd uit het onderhoudsbudget.

Wandelroutenetwerk Albrandswaard

De oplevering was begin 2016. De feestelijke opening is gehouden op 31 maart. De subsidie van de Provincie Zuid-Holland is ontvangen en alle financiële zaken zijn afgerond. Het krediet is eind 2016 gesloten.

Kwaliteitsimpuls Fietsknooppuntensysteem (Bewegwijzering fietsroutes Deltapoort én IJsselmonde west)

De kwaliteitsimpulsen van de fietsknooppuntenstelsels in West- en Oost IJsselmonde zijn in 2016 nagenoeg afgerond. In 2017 zal de financiële afwikkeling van de subsidies uit het Uitvoeringsprogramma Groen plaatsvinden. Op de inzet van personele uren is een overschrijding ontstaan omdat een grotere inspanning nodig was voor de coördinatie van de projecten en de afstemming met de gemeenten over de routes. Het beheer en onderhoud van het stelsel is voor zowel de Rotterdamse regio als de Regio Drechtsteden ondergebracht bij G.Z-H. Dit zal in 2017 door Staatsbosbeheer worden uitgevoerd.

Sloot Donckse Velden 2b

Ten behoeve van nieuwbouw aangrenzend aan Donckse Velden heeft Ingenieursbureau Drechtsteden een aantal grensslots gegraven en gedempt. Het volledige krediet van € 15.000 is uitgegeven (vast bedrag).

Wandelroutenetwerk Rotterdam-Zuid

De subsidieaanvraag is in mei ingediend en de beschikking is in juli ontvangen. De eerste aanzet voor het ontwerp is met betrokken partijen opgesteld en het aanbestedingstraject is gestart. De uitvoering zal in 2017 plaatsvinden. De structurele beheerlasten bedragen € 3.325 per jaar en zijn opgenomen in de Programmabegroting 2018.

Mutaties in reserves

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Dekking uit Investeringsreserve					
- Krediet Marktacquisitie Johannapolder			58.125	17.465	40.660
- Inpassing Groene Loper			30.000	20.021	9.979
- Krediet subsidie Hooge Nesse	171.665		540.138	300.243	239.895
- Grondaankoop Donckse Velden 2A en 2B			10.000	0	10.000
- Krediet Bewegwijzering fietsroutes Deltapoort	1.530		37.210	36.877	333
-Krediet ontwikkeling Buitenland van Zwijndrecht	175		0	0	0
- Krediet herstructurering en marktverkenning	6.375		8.141	0	8.141
- Krediet investeren en omvormen	7.092		0	0	0
-Krediet kwaliteitsimpuls fietsknooppuntensysteem	15.000		0	0	0
- Krediet sloot Donckse Velden 2b			15.000	15.000	0
- Krediet ontwikkeling Johannapolder	2.996				0
Reserve inrichting Zuidelijk Randpark	51.367				0
Reserve Kwaliteitsimpuls Johannapolder	43.223				0
Reserve voorfinanciering Johannapolder	10.515		10.231	12.919	-2.688
Totaal	309.938	0	708.845	402.525	306.320

De onttrekking aan de reserves betreffen de uitgaven op kredieten conform de kredientabel.

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Reserve voorfinanciering Johannapolder II	23.500		23.500	23.500	0
Investeringsreserve	10.515				0
Totaal	34.015	0	23.500	23.500	0

3.4 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Lasten					
Deelnemersbijdrage	-	-	-	-	-
Overige structurele lasten	-	7.000	8.500	8.505	5 N
Totaal lasten	-	7.000	8.500	8.505	5 N
Baten					
Deelnemersbijdrage	2.803.255	2.803.255	2.803.255	2.803.255	-
Overige structurele baten	-	-	-	3.209	3.209 V
Totaal baten	2.803.255	2.803.255	2.803.255	2.806.464	3.209 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.803.255	2.796.255	2.794.755	2.797.959	3.204 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.803.255	2.796.255	2.794.755	2.797.959	3.204 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	300.000	-	69.563	69.563	-
Onttrekking reserves	320.379	-	-	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	20.379	-	(69.563)	(69.563)	-
Gerealiseerd resultaat	2.823.634	2.796.255	2.725.192	2.728.396	3.204 V

De baten betreffen de rente opbrengst van een betalingsregeling met een exploitant.

Deelnemersbijdragen

Verdeling deelnemersbijdrage	Aandeel in nadelig exploitatiesaldo	Percentage	Inwoneraantallen per 1-1-2014
Provincie Zuid-Holland	560.651	20%	
Gemeente Rotterdam	1.261.465	45%	
Overige gemeenten	981.139	35%	
<i>Specificatie overige gemeenten:</i>			
Gemeente Albrandswaard	128.670	13%	25.069
Gemeente Barendrecht	243.169	25%	47.377
Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	148.390	15%	28.911
Gemeente Ridderkerk	232.267	24%	45.253
Gemeente Zwijndrecht	228.643	23%	44.547
	981.139	100%	191.157
Totaal	2.803.255		

De deelnemersbijdrage is conform de begroting 2016.

Mutaties in reserves

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Algemene reserve: overboeking naar Investeringsreserve resultaat najaarsnota 2015	300.000 20.379				
Totaal	320.379	0	0	0	0

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Investeringsreserve, overboeking van Algemene Investeringsreserve, ovb opbrengst grondverkoop Investeringsreserve	300.000		51.074 18.489	51.074 18.489	0 0 0
Totaal	300.000	0	69.563	69.563	0

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's die zich in de praktijk voordoen op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd / ingekrompen moet worden.

Conform de nota weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen. Voor de waardering van de toereikendheid van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd.

Ratio weerstandsvermogen

Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Risicoanalyse

1.	Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) Structureel voor overheidsondernemingen	€ 50.000	Laag	€ 10.000
2.	Pendrechtse Molen	135.000	Hoog	108.000

* De financiële impact wordt berekend door bij een hoog risico 80%, bij een gemiddeld risico 50% en bij een laag risico 20% van het bedrag van de financiële omvang te nemen.

Risico 1: Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen

Met ingang van 1 januari 2016 is de Vpb-plicht voor overheidslichamen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, ingevoerd. De vennootschapsbelastingrisico's zijn inmiddels in beeld gebracht. Daarbij is uitgegaan van de begroting 2016. Per activiteit of cluster van activiteiten is beoordeeld of met de uitvoering van de betreffende activiteit een onderneming in fiscaalrechtelijke zin wordt gedreven. Er is sprake van een fiscale onderneming indien aan elk van de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. Duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
2. Deelname aan het economisch verkeer;
3. Winstoogmerk en/of concurrentie.

Voor een aantal activiteiten die vallen onder economisch beheer (huren en erfpacht) is waarschijnlijk geen sprake van een fiscale onderneming, omdat geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer. Aan dit criterium is niet voldaan aangezien de activiteiten beperkt zijn tot 'normaal vermogensbeheer'. In dit geval kan worden gesteld dat sprake is van normaal vermogensbeheer, omdat er slechts beperkt arbeid wordt verricht en er geen causaal verband is tussen arbeid en rendement.

Op basis van de uitgevoerde risico scan, zal voor de meeste overige activiteiten van de gemeenschappelijke regeling waarschijnlijk sprake zijn van een fiscale onderneming. Aan alle voorwaarden wordt namelijk voldaan. Daarbij is van belang dat voor de winsttoets de bijdrage van de deelnemers door de belastingdienst als opbrengst wordt gezien. De verwachting is echter dat hiervoor een zogenaamde vrijstelling voor samenwerkingsverbanden kan worden toegepast. Hierdoor is dan geen vennootschapsbelasting verschuldigd.

Op basis van de huidige standpunten, zal worden verzocht om geen aangifte vennootschapsbelasting te hoeven indienen, zodat de administratieve lasten beperkt blijven. Wel moet jaarlijks worden gemonitord of de vennootschapsbelasting positie niet wijzigt, bijvoorbeeld doordat nieuwe activiteiten worden ontplooid of andere financieringsbronnen worden gevonden. Mocht in de toekomst blijken dat voor een belaste activiteit de vrijstelling niet van toepassing is, dan dient alsnog voor alle activiteiten die een fiscale onderneming vormen een fiscale openingsbalans te worden opgesteld en zullen de administratieve lasten substantieel toenemen. De uiteenzetting dat het schap geen vennootschapsbelasting is verschuldigd en ook geen fiscale administratie hoeft te voeren is begin november 2016 aan de belastingdienst voorgelegd en begin januari 2017 besproken. De belastingdienst heeft mondeling aangegeven dat, hoewel men de feiten (nog) niet heeft gecontroleerd, de aanpak en uitwerking met betrekking tot de Vpb van het schap kan onderschrijven.

Aangezien de belastingdienst nog niet schriftelijk heeft ingestemd met de zienswijze blijft de vennootschapsbelasting een risico. Het risico wordt als laag ingeschat en de financiële omvang wordt ingeschat op € 50.000.

Risico 2: Pendrechtse Molen (onverwachte gebreken)

Dit risico betreft het optreden van grote, onverwachte gebreken voor dit monumentale object. Voor de molen wordt een andere eigenaar/beheerder gezocht. Tot het moment van overdracht onderhoudt het schap de molen en is hiertoe budget voor regulier en groot onderhoud gereserveerd. Het is denkbaar dat een gebrek aan het object wordt geconstateerd, dat meer kost dan het gereserveerde budget. Via actualisering van de notitie 'Risico's mbt Pendrechtse Molen' is bovenstaand risico onderbouwd. In 2016 deed zich een urgente reparatie aan het metselwerk voor die het beschikbare budget van de jaarschijf overstijgt. Eind 2016 heeft het bestuur ingestemd met een extra krediet van € 135.000 ten laste van de Algemene reserve. Het risico op aanvullende onverwachte gebreken in de toekomst wordt op hetzelfde bedrag ingeschat.

Ratio Weerstandvermogen

Zoals hiervoor aangegeven wordt de ratio weerstandvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen.

De stand van de Algemene Reserve is per eind 2016 € 458.007. Op de Algemene reserve ligt nog een claim van € 185.000, zodat het vrij besteedbare deel van de Algemene Reserve ca. € 273.007 bedraagt.

De gekwantificeerde risico's bedragen ca. € 118.000. Daarmee is de ratio van het Weerstandsvermogen uitstekend te noemen.

Kengetallen BBV

In het BBV (=financiële regelgeving voor gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen) staat dat er in de jaarstukken enkele kengetallen moeten worden opgenomen.

De kengetallen staan in onderstaande tabel.

Kengetallen	Rekening 2016
netto schuldquote	-55%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-55%
solvabiliteitsratio	63%
structurele exploitatieruimte	7%

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie.

De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de "netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen" worden ook de verstrekte leningen meegenomen.

Een negatieve schuldquote geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van het schap. Dit geeft inzicht in de mate waarin het schap in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan of de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit wordt in het kengetal als percentage van de totale baten uitgedrukt. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, d.w.z. zonder alle incidentele baten en lasten.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Het goed onderhouden van de gebieden is een belangrijke taak voor het schap om duurzaam gebruik mogelijk te maken. Als basis voor het plannen van regulier- en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen wordt het Terrein Beheer Model (TBM) gehanteerd. Dit model is gebaseerd op zogenaamde doeltypen (bijvoorbeeld speel- en ligweide, strand of bos) waarvoor een gestandaardiseerde inrichting met daarbij behorende onderhoudscycli en normkosten zijn bepaald. Het totaal aan oppervlaktes, stuks en lengte van de aanwezige doeltypes bepaalt met de cycli en de normkosten de geplande uitgaven voor meerjarig duurzaam onderhoud.

De geplande uitgaven van groot onderhoud fluctueren van jaar tot jaar. Dit kan een direct en groot effect hebben op het jaarresultaat en daarmee op de jaarlijkse deelnemersbijdrage. Om dit ongewenste effect zoveel mogelijk te voorkomen heeft het schap ervoor gekozen om een egalisatievoorziening groot onderhoud in te stellen. Jaarlijks wordt een vastgestelde dotatie ten laste van de exploitatie gebracht en de werkelijke onderhoudslasten worden ten laste van de Voorziening verantwoord.

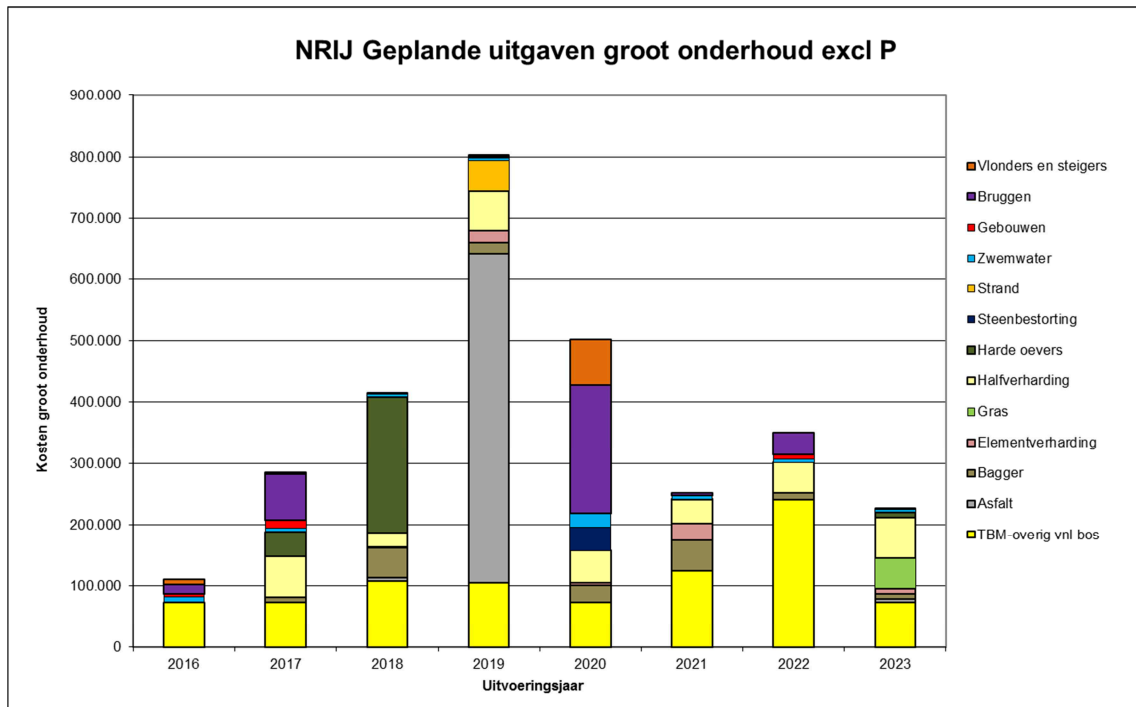
Jaarlijks worden de geplande uitgaven, de dotatie en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is. In 2015 heeft voor het laatst een herijking van TBM plaatsgevonden die tot een nieuwe dotatie heeft geleid. Over deze herijking en de consequenties bent u geïnformeerd via de Jaarstukken 2014 en de Najaarsnota 2015.

De werkelijke lasten 2016 van Groot Onderhoud ad € 57.828 zijn verantwoord ten laste van de Voorziening Groot Onderhoud.

In onderstaande tabel is het verwachte verloop van de voorziening Groot Onderhoud te zien voor de komende jaren. De geplande onttrekkingen betreffen zowel materiële als personele lasten.

STAND VOORZIENING	2016	2017	2018	2019	2020
Stand voorziening per 1/1	5.785	480.166	647.751	677.727	235.479
Dotatie	532.209	532.209	535.900	535.900	535.900
Onttrekking	57.828	364.624	505.924	978.148	612.474
Stand voorziening per 31/12	480.166	647.751	677.727	235.479	158.905

Het meerjarenonderhoudsplan is gerelateerd aan het Terrein Beheer Model en de daarin opgenomen doeltypes. Sommige doeltypes kennen fluctuaties in de uitgaven en vragen een planning met een meerjarenperspectief. Deze doeltypes zijn ondergebracht in specifieke categorieën, zoals baggeren of asfalt. In onderstaand staafdiagram zijn de geplande uitgaven (alleen de materiële lasten) op de verschillende categorieën weergegeven.

De geplande onderhoudsuitgaven in bovenstaande tabel wijken af van de planningen die destijds waren opgenomen in de programmabegroting 2016 en de jaarrekening 2015. De afwijking is ontstaan doordat er in de planning nu een directe relatie tussen Gis-hoeveelheden en invoering van jaarvakken tot stand is gebracht (clustering/het opnieuw plannen van maatregelen in jaarvakken). Bij harde oevers en steenbestorting is de planning beter gedefinieerd waardoor een juiste eenheidsprijs kan worden toebedeeld. Tevens is de steenbestortingcyclus verhoogd en het bewerkingpercentage (bijvoorbeeld voor het opknappen van paden) is omlaag gegaan. Verder is 1 km harde oever verwijderd i.v.m. gebiedsontwikkeling. Daarnaast is voor de halfverharding van paden en pleinen het bewerkingpercentage verlaagd en zijn twee gebouwen verwijderd. Voor de kunstwerken (bruggen, steigers en vloeders) wordt in 2016 een technische inspectie uitgevoerd. De werkzaamheden die hier uit voortkomen worden in 2017 uitgevoerd. In de oorspronkelijke planning waren zowel de inspectie als de werkzaamheden opgenomen voor 2016.

Gevolg van deze aanpassing is vooral dat de jaarlijkse kosten groot onderhoud 2016 en 2017 lager zijn geworden en in 2018 en 2019 tot een toename leiden. Voor de omvang van de voorziening en de jaarlijkse dotatie heeft dit geen gevolgen.

4.3 Financiering

Kasgeldlimiet

Tot het kasgeld behoren alle vlottende schulden < 1 jaar, de contante gelden in kas, de uitgaande gelden < 1 jaar en de tegoeden / schulden rekening-courant. Doel van de kasgeldlimiet is het beperken van de renterisico's op de korte schuld. De korte schuld is bedoeld voor de lopende uitgaven en zodoende is de limiet gekoppeld aan het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar.

Er is voldaan aan de kasgeldlimiet, aangezien er per saldo geen sprake is van een kortlopende schuld.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico over de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig is. Het renterisico mag maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende kalenderjaar bedragen. De renterisiconorm benadrukt het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en de renterisico's. In 2016 zijn geen vaste geldleningen aangegaan. Er zijn op balansdatum 2016 meerdere uitstaande geldleningen zonder renteherziening gedurende de looptijd. Er is geen sprake van herfinanciering. Derhalve is er geen renterisico.

Schatkistbankieren

Bij het schatkistbankieren wordt dagelijks het saldo bij een vastgesteld drempelbedrag overgeboekt op een bankrekening ten gunste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Omgekeerd kan het saldo ook worden aangevuld ten laste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Voor het schap zijn de benodigde overeenkomsten met het Rijk afgesloten. De drempel van € 250.000 is in 2016 niet overschreden. Zie verder het overzicht in de toelichting op de balans, onderdeel Schatkistbankieren.

4.4 Grondbeleid

Algemeen

Binnen het grondbeleid van het natuur- en recreatieschap staan enkele uitgangspunten centraal:

- Grond is een middel en geen doel.
- Bij en met de inzet van grond en vastgoed wordt financiële optimalisatie nagestreefd.
- Met de inzet van grond en vastgoed wordt samenwerking met gebiedspartijen gezocht.
- Hoewel het schap zelf geen grond- of opstalexploitaties voert, heeft zij in haar aanpak een actieve houding. Hierbij stuurt zij – in samenwerking met de andere gebiedspartijen - actief op programmering, kostenbeheersing en opbrengstoptimalisatie.
- Het schap werkt innovatief en extern gericht, zoekt naar nieuwe verbanden tussen enerzijds grond en vastgoed en anderzijds maatschappelijke of commerciële (verdien)modellen van derden en geeft waar mogelijk ruimte aan nieuwe technologieën en duurzame toepassingen.
- Het schap zet in op risicomanagement dat past bij het specifieke risicoprofiel. Het schap neemt in beginsel niet risicodragend deel in gebieds- en vastgoedontwikkelingen.
- Bij de inzet van grond en vastgoed werkt het schap transparant en marktconform.

Financieel

Naast het algemene uitgangspunt van financiële optimalisatie is de inzet vooral gericht op het behoud van het huidige niveau van inkomsten in de schapsbegroting. Ondanks de signalen van fragiel economisch herstel is de investeringsbereidheid van ontwikkelende partijen zeer beperkt en staat de financiële positie van gevestigde ondernemingen in het schapsgebied onder druk.

Schapsspecifiek

In programma 2 van de begroting wordt ingegaan op de specifieke grond- en vastgoedontwikkelingen en de daarbij geldende financiële prognoses, kansen en risico's.

Grondpositie per 31 december 2016:

Oppervlakte:	31-12-2016	31-12-2015	Toelichting mutatie:
Eigendom	427 ha	427 ha	n.v.t.
Erfpacht	43 ha	40 ha	Donckse Velden
Totaal	470 ha	467 ha	

Peildatum voor deze tabel is de kadastrale registratie per 1 november 2016. Eventuele wijzigingen na deze datum, in casu niet aan de orde, zijn nog niet verwerkt. Deze tabel betreft de grondpositie.

4.5 Bedrijfsvoering

De afspraken over de dienstverlening door G.Z-H aan het schap zijn vastgelegd in de Dienstverleningsovereenkomst (DVO). Op 11 december 2015 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de verlenging van de huidige DVO met ingang van 1 januari 2016 met één jaar, onder dezelfde voorwaarden als in de vigerende DVO opgenomen. De activiteiten die in het kader van de reguliere dienstverlening worden uitgevoerd, zijn per programma toegelicht in de programmaverantwoording.

De personele component van de dienstverlening door G. Z-H blijkt uit de volgende tabel.

Productomschrijving	1. Bestuur	2. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	3. Ontwikkeling	Algemene dekkingsmiddelen	Totaal
Bestuursproducten	99.700				99.700
Juridische ondersteuning & advisering	59.500				59.500
Financiën	61.500				61.500
Gebiedsbeheer		620.700			620.700
Economisch beheer		49.300			49.300
Regelgeving & handhaving		160.000			160.000
Communicatie		11.200			11.200
Planvorming & gebiedsontwikkeling			112.900		112.900
Subtotaal	220.700	841.200	112.900	0	1.174.800
Dienstverlening in uitgaven voorziening					
Groot Onderhoud		8.900			8.900
Dienstverlening inzake uitgesteld grootonderhoud		1.540			1.540
Dienstverlening inzake kredieten	20.019	7.360	250.054		277.433
Totaal	240.719	859.000	362.954	0	1.462.673

JAARREKENING 2016

5.1 Balans per 31 december 2016

ACTIVA	31 december 2016	31 december 2015
Vaste activa		
Materiële vaste activa	2.215.967	2.269.731
Investerings met een economisch nut	198.766	207.699
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.017.201	2.062.032
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	3.849.955	4.027.998
Vorderingen op openbare lichamen	105.287	88.308
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < dan 1 jaar	3.649.009	3.851.850
Overige vorderingen	95.659	87.840
Liquide middelen	70.441	69.871
Kas	-	244
Banksaldi	70.441	69.627
Overlopende activa	147.447	95.628
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	125.177	-
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	22.270	95.628
Totaal	6.283.810	6.463.228

PASSIVA	31 december 2016	31 december 2015
Vaste passiva		
Eigen vermogen	3.970.307	4.191.779
Algemene reserve	458.007	592.557
Bestemmingsreserves	3.182.350	3.341.741
Gerealiseerde resultaat	329.950	257.481
Vorzieningen	480.166	5.785
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	480.166	5.785
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	794.115	1.059.640
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	794.115	1.059.640
Waarborgsommen	-	-
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	164.257	134.189
Overige schulden	164.257	134.189
Overlopende passiva	874.965	1.071.835
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	180.529	751.221
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	694.155	319.123
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	281	1.491
Totaal	6.283.810	6.463.228

5.2 Overzicht van baten en lasten 2016

Programma	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Lasten					
Programma 1. Bestuurlijke aangelegenheden	239.271	252.700	261.900	241.368	20.532 V
Programma 2. Beheer, onderhoud en exploitatie	2.666.310	2.958.003	2.844.729	2.625.903	218.826 V
Programma 3. Ontwikkeling	113.600	116.900	116.900	112.900	4.000 V
Algemene dekkingsmiddelen	-	7.000	8.500	8.505	5 N
Totaal lasten	3.019.181	3.334.603	3.232.029	2.988.676	243.353 V
Baten					
Programma 1. Bestuurlijke aangelegenheden	90	-	-	0	0 V
Programma 2. Beheer, onderhoud en exploitatie	760.037	741.500	710.000	708.869	1.131 N
Programma 3. Ontwikkeling	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	2.803.255	2.803.255	2.803.255	2.806.464	3.209 V
Totaal baten	3.563.382	3.544.755	3.513.255	3.515.334	2.079 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	544.201	210.152	281.226	526.658	245.432 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	1.533	-	-	943	943 N
Diverse baten	114.354	-	18.489	129.134	110.645 V
Saldo diverse lasten en baten	112.821	-	18.489	128.191	109.702 V
Kredieten					
Lasten kredieten	2.636.074	-	1.788.012	1.290.339	497.673 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	2.290.778	-	625.167	414.019	211.148 N
Saldo kredieten	(345.296)	-	(1.162.845)	(876.321)	286.524 V
Totaal saldo van baten en lasten	311.726	210.152	(863.130)	(221.472)	641.658 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	774.035	210.152	330.715	330.715	0 V
Onttrekking reserves	719.790	-	1.193.845	882.137	311.708 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(54.245)	(210.152)	863.130	551.422	311.708 N
Gerealiseerd resultaat	257.481	-	-	329.950	329.950 V

Het overzicht van lasten en baten is als volgt opgebouwd:

Reguliere lasten en baten bedrijfsvoering

Dit onderdeel betreft de exploitatielasten en -baten van de structurele activiteiten. Dit zijn de jaarlijks min of meer in dezelfde vorm terugkerende activiteiten. Op basis van deze informatie kunnen meerjarige trends en ontwikkelingen worden geschetst.

Diverse lasten en baten bedrijfsvoering

In tegenstelling tot de reguliere lasten en baten komen deze exploitatielasten en -baten slechts incidenteel voor door de aard hiervan en/of de oorzaak. Het gaat hierbij om o.a. de effecten van periodieke herzieningen van voorzieningen, de financiële consequenties van uitspraken op beroeps- en bezwaarschriften die niet voorzien kunnen worden en terugontvangen bedragen. Deze zaken, welke niet zijn begroot, worden separaat gepresenteerd om de vergelijkbaarheid over de jaren heen eenvoudiger te maken.

Kredieten

De kredieten hebben betrekking op uitgaven gerelateerd aan activiteiten die zorgen voor veranderingen in de natuur- en recreatiegebieden, zoals investeringen met maatschappelijk nut in

de openbare ruimte. Deze uitgaven worden gedekt vanuit bijdragen derden (subsidies, bijdragen) en/of onttrekkingen aan de algemene of bestemmingsreserves.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Dit onderdeel omvat alle mutaties (stortingen en onttrekkingen) in de reserves.

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften, die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) daarvoor geeft. Voor zover niet anders vermeld, worden de activa en passiva gepresenteerd in afgeronde bedragen van € 1.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. Het bestuur heeft een onderzoek laten uitvoeren naar mogelijke toekomstscenario's voor het recreatieschap. Een nadere uitwerking van een voorkeursscenario('s) moet nog plaatsvinden en de uitkomst daarvan is mede bepalend voor de toekomst van het schap.

De huidige waarderingsgrondslagen zijn voor 2016 gehandhaafd.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten en lasten worden verantwoord tot hun brutobedrag.

Balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de daarop verrichte lineaire afschrijvingen. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijvingen geschieden op basis van de verkrijgings- of aanschaffingsprijs en de geschatte economische levensduur.

De volgende richtlijnen zijn grotendeels gehanteerd voor de afschrijvingstermijnen:

- gronden en terreinen	geen afschrijving
- bedrijfsgebouwen	35 jaar
- grond- weg- en waterbouwkundige werken	35 jaar
- machines, apparaten en installaties	10 jaar
- overige materiële vaste activa	30 jaar

Het BBV onderscheidt de navolgende investeringen:

1. Investerings met economisch nut
2. Investerings met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investerings met economisch nut

Investerings hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Investerings met economisch nut boven € 25.000 worden geactiveerd.

Investerings met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden niet geactiveerd tenzij het algemeen bestuur van het schap in een specifiek geval besluit dit wel te doen, bijvoorbeeld wanneer vanuit financieel oogpunt belangrijke investeringen in de openbare ruimte anders niet gedaan kunnen worden. Indien dergelijke investeringen wel geactiveerd worden, zal dit specifiek in het bestuursbesluit worden opgenomen conform het vastgestelde beleid.

Indien investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd, vindt de afschrijving hiervan eveneens lineair plaats waarbij resultaatafhankelijke extra afschrijvingen zijn toegestaan mits de financiële positie dat toelaat. Eventuele extra afschrijvingen zullen in de begroting of via een separaat voorstel aan het bestuur ter goedkeuring worden voorgelegd.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De vorderings worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

De banksaldi worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa (nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen) worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Dit betreft de Algemene Reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat.

Voorzienings

De onderhoudsregulatievoorzienings zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren grootonderhoud aan de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer, de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva

Deze posten worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.4 Toelichting op de balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

- Investerings in de openbare ruimte met een economisch nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een economisch nut had het volgende verloop:

Investerings met een economisch nut	Boekwaarde 1-1-2016	Inves- teringen	Extra af- schrijvingen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2016
Bedrijfsgebouwen	207.699	0	0	8.933	0	0	198.766
	207.699	0	0	8.933	0	0	198.766

De bedrijfsgebouwen worden lineair afgeschreven in 35 jaar, dat is € 8.933 per jaar.

- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boekwaarde 1-1-2016	Inves- teringen	Extra af- schrijvingen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en Terreinen	1.638.547	0	0	0	0	0	1.638.547
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	422.226	0	0	44.694	0	0	377.532
Overige materiële activa	1.259	0	0	138	0	0	1.121
	2.062.032	0	0	44.831	0	0	2.017.201

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

- Vorderingen op openbare lichamen

	2016	2015
Debiteuren	105.287	88.308
Totaal	105.287	88.308

De vordering betreft met name te verrekenen btw.

- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

	2016	2015
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	3.649.009	3.851.850
	3.649.009	3.851.850

Sinds 2014 is het schatkistbankieren van toepassing. Hieronder zijn de bedragen weergegeven die op kwartaalbasis in de schatkist zijn aangehouden en de drempel die van toepassing was. De drempel is in 2016 niet overschreden.

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar			
Drempelbedrag	250			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	67	67	66	52
Ruimte onder het drempelbedrag	-183	-183	-184	-198
Overschrijding van het drempelbedrag				

In de loop van 2015 is geregeld dat op de bankrekening van het schap niet meer saldo kan staan dan het drempelbedrag. Dagelijks wordt het saldo bij een vooraf vastgesteld bedrag automatisch overgeboekt (afoming) naar de rekening-courant die het schap heeft bij 's Rijks schatkist.

Overige vorderingen

	2016	2015
Debiteuren	186.904	308.648
Voorziening dubieuze debiteuren	91.245	220.808
Per saldo	95.659	87.840

In 2015 zijn er onderhandelingen gestart met een exploitant met achterstanden, de afwikkeling hiervan heeft in 2016 als resultaat opgeleverd dat er een canonverlaging is doorgevoerd en een betalingsregeling is afgesproken. Een groot deel van de vordering is van de voorziening dubieuze debiteuren afgeboekt.

Liquide middelen

Kas

	2016	2015
Kas	0	244
	0	244

Banksaldi

	2016	2015
Rekening-courant bank	70.441	69.627
	70.441	69.627

Overlopende activa

- Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkering met een specifiek bestedingsdoel

Project	Saldo 1-1-2016	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2016
Bewegwijzering fietsroutes Deltapoort		36.877		36.877
Kwaliteitsimpuls Fietsknooppunten		6.000		6.000
Draaipremie Pendrechtse Molen		2.830		2.830
SNL Natuurbeheer subsidie *)		79.470		79.470
Totaal	0	125.177	0	125.177

*) het ultimo 2015 nog te ontvangen bedrag met betrekking tot de SNL Natuurbeheer subsidie is, conform het BBV, overgeheveld van de post 'Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen'.

- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

	2016	2015
Nog te ontvangen bedragen *)	1.687	75.301
Door te berekenen kosten	1.656	4.666
Compensabele BTW	18.660	12.148
Vooruitontvangen facturen	267	3.513
	22.270	95.628

*) het ultimo 2015 nog te ontvangen bedrag met betrekking tot de SNL Natuurbeheer subsidie (€ 79.471) is, conform het BBV, overgeheveld naar de post 'De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel'.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves in 2016 wordt in het hierna volgende overzicht weergegeven.

	Stand per 31-12-2015	Bestemming Resultaat 2015	Toevoegingen in 2016	Onttrekkingen in 2016	Stand per 31-12-2016	Claims na 2016
Algemene Reserve	592.557	0	0	134.550	458.007	185.000
Bestemmingsreserves						
Investeringsreserve	1.876.348	178.439	279.715	728.606	1.605.896	1.107.646
Reserve herinrichting Zuidelijk Randpark	460.306		0	0	460.306	0
Reserve voorfinanciering Johannapolder I	921.262		0	12.918	908.344	182.734
Reserve voorfinanciering Johannapolder II	33.805		23.500	0	57.305	
Reserve vervangingsinvesteringen	50.020		0	0	50.020	
Reserve Pendrechtse Molen	0	79.042	27.500	6.063	100.479	
Totaal	3.934.298	257.481	330.715	882.137	3.640.357	1.475.380

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Saldo 1 januari	592.557	1.504.568
Af: bestemming resultaat 2014	-	52.319
Af: teruggave aan deelnemers	-	840.000
Bij: toevoegingen	0	390.000
Af: Onttrekkingen	134.550	409.692
Saldo 31 december	<u>458.007</u>	<u>592.557</u>

Specificatie toevoegingen:

Totaal toevoegingen	<u><u>0</u></u>
---------------------	-----------------

Specificatie onttrekkingen:

- dekking Europese aanbesteding accountant	3.000
- dekking Uitgesteld Groot Onderhoud	18.774
Kredieten:	
- onderzoek naar toekomstscenario's	<u>112.776</u>
Totaal onttrekkingen	<u>134.550</u>

☒ BESTEMMINGSRESERVES

a) Investeringsreserve

Het doel van de investeringsreserve is het dekken van de kosten van nieuwe investeringen.

	2016	2015
Saldo 1 januari	1.876.348	1.770.826
Bij: bestemming resultaat 2015	178.439	-
Bij: toevoegingen	279.715	310.515
Af: Onttrekkingen	728.606	204.993
Saldo 31 december	1.605.896	1.876.348

Specificatie toevoegingen:

- inrichting gebieden conform primaire begroting	210.152
- cf resultaatbestemming najaarsrapportage 2016	51.074
- grondverkoop Sandelingen-Ambacht	18.489
Totaal toevoegingen	279.715

Specificatie onttrekkingen:

Kredieten:	
- renovatie Spuiveld spartelbad	339.000
- marktacquisitie Johannapolder	17.465
- inpassing Groene Loper	20.021
- kwaliteitsimpuls Hooge Nesse	300.243
- bewegwijzering fietsroutes Deltapoort	36.877
- sloot Donckse Velden	15.000
Totaal onttrekkingen	728.606

b) Reserve Bestemmingsreserve herinrichting Zuidelijk Randpark

De Reserve Herinrichting Zuidelijk Randpark is bestemd voor het gelijknamige recreatiegebied op de grens van de gemeenten Barendrecht en Rotterdam. Het park ligt pal ten noorden van de A15/Betuwespoorlijn en bestaat uit verschillende deelgebieden. Met deze reserve worden de kosten gedekt die nodig zijn om het Zuidelijk Randpark opnieuw in te richten als recreatiegebied. Deze herinrichting is het gevolg van de aanleg van de Betuwelijn en Tramplus. Het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde heeft geld ontvangen voor de verkoop van gronden aan de Nederlandse Spoorwegen voor de aanleg van de Betuweroute. Met deze middelen is geherinvesteerd in het park om de gevolgen van de aanleg van de Betuweroute te compenseren (kwaliteitsimpuls). Met het overgebleven geld is deze reserve gevormd. De kosten voor de aanleg van de Blauwe Verbinding deeltracé Zuidelijk Randpark worden deels ten laste van deze reserve gebracht.

	2016	2015
Saldo 1 januari	460.306	511.673
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	0	51.367
Saldo 31 december	460.306	460.306

c) Reserve voorfinanciering Johannapolder

Het doel van de Reserve voorfinanciering Johannapolder is het dekken van investeringen in de openbare ruimte voor het project ontwikkeling Johannapolder.

	2016	2015
Saldo 1 januari	921.262	975.000
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	12.918	53.738
Saldo 31 december	<u>908.344</u>	<u>921.262</u>

Specificatie onttrekkingen:

- krediet voorfinanciering Johannapolder	<u>12.918</u>
Totaal onttrekkingen	<u>12.918</u>

d) Reserve voorfinanciering Johannapolder II

Aan de reserve voorfinanciering Johannapolder II worden de gerealiseerde grondopbrengsten in de Johannapolder toegevoegd teneinde deze te gebruiken voor de ontwikkeling (kwaliteitsimpuls) van de Johannapolder.

	2016	2015
Saldo 1 januari	33.805	10.305
Bij: toevoegingen	23.500	23.500
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	<u>57.305</u>	<u>33.805</u>

Specificatie toevoegingen:

- toevoeging (1e begrotingswijziging)	<u>23.500</u>
Totaal onttrekkingen	<u>23.500</u>

e) Reserve vervangingsinvesteringen

Het doel van deze reserve is het dekken van de kosten van vervangingsinvesteringen.

	2016	2015
Saldo 1 januari	50.020	0
Bij: toevoegingen	0	50.020
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	<u>50.020</u>	<u>50.020</u>

f) Reserve Pendrechtse Molen

Het doel van deze reserve is het dekken van de onderhoudskosten van de Pendrechtse Molen.

	2016	2015
Saldo 1 januari	0	0
Bij: bestemming resultaat 2015	79.042	
Bij: toevoegingen	27.500	
Af: Onttrekkingen	6.063	
Saldo 31 december	<u>100.479</u>	<u>0</u>

Specificatie toevoegingen:

- cf resultaatbestemming najaarsrapportage 2016

27.500

Totaal onttrekkingen

27.500

Specificatie onttrekkingen:

- dekking niet subsidiabele kosten

6.063

Totaal onttrekkingen

6.063

GEREALISEERD RESULTAAT

	2016	2015
Gerealiseerd resultaat	329.950	257.481
	<u>329.950</u>	<u>257.481</u>

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2016 wordt in het hierna volgende overzicht weergegeven.

	Stand per 01-01-2016	Toevoegingen in 2016	Onttrekkingen in 2016	Stand per 31-12-2016
Voorziening Groot Onderhoud	5.785	532.209	57.828	480.166
Totaal	5.785	532.209	57.828	480.166

ONDERHOUDSEGALISATIEVOORZIENINGEN

a) Voorziening groot onderhoud

Het doel van deze voorziening is het gelijkmatig verdelen van de lasten van groot onderhoud over de jaren. Hiertoe wordt jaarlijks een gelijkblijvende dotatie ten laste van de exploitatie gebracht. De werkelijke grootonderhoudskosten worden direct ten laste van de voorziening verantwoord.

	2016	2015
Saldo 1 januari	5.785	0
Bij: toevoegingen	532.209	538.728
Af: Aanwendungen	57.828	532.943
Saldo 31 december	<u>480.166</u>	<u>5.785</u>

Specificatie toevoegingen:

- conform begroting	<u>532.209</u>
Totaal toevoegingen	<u>532.209</u>

Specificatie aanwendungen:

- uitgevoerde werkzaamheden groot onderhoud	<u>57.828</u>
Totaal aanwendungen	<u>57.828</u>

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

	2016	2015
Saldo 1 januari	1.059.640	1.359.198
Af: aflossing	265.525	299.558
Saldo per 31 december	<u>794.115</u>	<u>1.059.640</u>

De rentelasten voor het boekjaar bedragen € 33.925

Flottende passiva

Netto-flottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

- Overige schulden

	2016	2015
Crediteuren	164.257	134.189
Totaal	<u>164.257</u>	<u>134.189</u>

Overlopende passiva

- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

	2016	2015
Nog te ontvangen facturen	147.883	384.121
Nog te betalen rente	5.015	7.042
Dienstverlening G.Z-H	13.243	0
Co-financiering Hooge Nesse	7.000	0
Accountantskosten	7.388	0
Nog te betalen lasten	0	36.844
Nog te betalen 'afrekening Blauwe Verbinding'	0	323.214
Totaal	<u>180.529</u>	<u>751.221</u>

- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

De specificatie van deze balanspost is als volgt:

Project	Saldo 1-1-2016	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetaalde bedragen	Saldo 31-12-2016
Kwaliteitsimpuls Johannapolder	90.680	558.162	116.754	532.088
Wandelknooppuntensysteem Albrandswaard	26.669		26.669	0
Kwaliteitsimpuls Hooge Nesse	182.521	145.810	192.949	135.382
Pendrechtse molen	19.253		10.078	9.175
Fietsknooppunt IJsselmonde West		24.000	24.000	0
Wandelroutenetwerk Rotterdam Zuid		21.400	3.890	17.510
Totaal	319.123	749.372	374.340	694.155

- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen

	2016	2015
Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen	281	1.491
Totaal	281	1.491

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Langlopende verplichtingen

De meerjarige contracten zijn geïnventariseerd. Het betreft met name contracten voor groot onderhoud en meerjarige bestekken voor regulier onderhoud (bv grienden, hygiëne, gras en water).

De belangrijkste resterende verplichting (> € 100.000) per eind 2016 voor dit schap is:

- Bestek regulier onderhoud grienden € 386.900

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2016

Programma 1 – Bestuurlijke aangelegenheden

Programma 1. Bestuurlijke aangelegenheden	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Lasten					
Bestuurlijke aangelegenheden	239.271	252.700	261.900	241.368	20.532 V
Totaal lasten	239.271	252.700	261.900	241.368	20.532 V
Baten					
Bestuurlijke aangelegenheden	90	-	-	0	0 V
Totaal baten	90	-	-	0	0 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	(239.181)	(252.700)	(261.900)	(241.367)	20.533 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	36.494	-	125.000	112.775	12.225 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	(36.494)	-	(125.000)	(112.775)	12.225 V
Totaal saldo van baten en lasten	(275.675)	(252.700)	(386.900)	(354.143)	32.758 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	36.494	-	125.000	115.775	9.225 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	36.494	-	125.000	115.775	9.225 N
Gerealiseerd resultaat	(239.181)	(252.700)	(261.900)	(238.367)	23.533 V

Ten opzichte van de gewijzigde begroting vertoont programma 1 een voordelig verschil van ruim € 23.500. Dit voordelig verschil betreft voornamelijk het onderdeel bestuursproducten. In 2016 is evenals in 2015 terughoudend gebruik gemaakt van de post representatiekosten, drukwerk, abonnementen en bestuurskosten algemeen, wat een voordelig verschil van bijna € 15.000 oplevert.

De juridische lasten zijn € 3.000 lager dan begroot, omdat in 2016 slechts beperkt externe kosten voor juridisch advies zijn gemaakt. Het budget voor de accountantskosten is niet geheel besteed, € 3.000 voordelig.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging
<i>Kredieten</i>			Aanbesteding accountant	3.000	
-			<i>Kredieten</i>		
			- Onderzoek toekomstscenario's	112.775	125.000
<i>Onttrekkingen aan reserves</i>			<i>Toevoegingen aan reserves</i>		
- Algemene reserve, dekking kredieten	112.775	125.000	-		
- Algemene reserve, dekking aanbesteding accountant	3.000				
Totaal	115.775	125.000	Totaal	115.775	125.000
Saldo					

Programma 2 – Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Programma 2. Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Lasten					
Inrichting, beheer en exploitatie	2.483.836	2.775.603	2.662.329	2.450.150	212.179 V
Regelgeving en Handhaving	161.000	160.000	160.000	160.000	-
Communicatie	21.475	22.400	22.400	15.753	6.647 V
Totaal lasten	2.666.310	2.958.003	2.844.729	2.625.903	218.826 V
Baten					
Inrichting, beheer en exploitatie	760.037	741.500	710.000	708.869	1.131 N
Regelgeving en Handhaving	-	-	-	-	-
Communicatie	-	-	-	-	-
Totaal baten	760.037	741.500	710.000	708.869	1.131 N
Saldo gewone bedrijfsvoering	(1.906.273)	(2.216.503)	(2.134.729)	(1.917.034)	217.695 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	1.533	-	-	943	943 N
Diverse baten	114.354	-	18.489	128.134	109.645 V
Saldo diverse lasten en baten	112.821	-	18.489	127.191	108.702 V
Kredieten					
Lasten kredieten	160	-	329.000	346.740	17.740 N
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	(160)	-	(329.000)	(346.740)	17.740 N
Totaal saldo van baten en lasten	(1.793.612)	(2.216.503)	(2.445.240)	(2.136.583)	308.657 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	440.020	210.152	237.652	237.652	-
Onttrekking reserves	52.980	-	360.000	363.837	3.837 V
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(387.040)	(210.152)	122.348	126.185	3.837 V
Gerealiseerd resultaat	(2.180.652)	(2.426.655)	(2.322.892)	(2.010.398)	312.494 V

Ten opzichte van de gewijzigde begroting vertoont programma 2 een voordelig verschil van ruim € 312.000.

Dit voordelige verschil betreft voornamelijk de kosten van regulier onderhoud, die € 182.000 lager waren dan geraamd. Alle geplande werkzaamheden voor regulier onderhoud 2016 zijn binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Van de beschikbare € 1.012.717,- (inclusief ingroeieregeling nieuwe terreinen) is € 830.436,35 besteed. Door het natte voorjaar is het recreatieseizoen laat op gang gekomen en zijn minder onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Tevens is er een aanbestedingsvoordeel van ongeveer € 88.000,- op de onderhoudsbestekken. Daarnaast zijn nog niet alle nieuwe terreinen van de ingroeieregeling aan het schap overgedragen en is een onderschrijding op het regulier onderhoudsbudget zichtbaar.

Uitgesteld groot onderhoud

Er is € 2.774 meer uitgegeven dan begroot.

Pendrechtse Molen

Er is minder onttrokken aan de onderhoudsreserve Pendrechtse Molen dan de ingestelde jaarschijf van € 15.000. Dit doordat een groot deel van de kosten gedekt kon worden door de ontvangen instandhoudingssubsidie en draaipremie. Dit leidt tot een voordelig resultaat van € 6.349

Energie

Er is € 12.236 minder uitgegeven dan begroot.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging
			- Uitgesteld grootonderhoud 2016	18.774	16.000
<i>Diverse baten</i>			<i>Diverse lasten</i>		
- opbrengst grondverkoop Sandelingen Ambacht	18.489	18.489	- correctie SNL subsidie	583	
- teruggave belastingen op bezwaar	90.733		- overige lasten	360	
- ontvangst dubieuze debiteur	17.076				
- overige baten	1.836				
<i>Kredieten</i>			<i>Kredieten</i>		
- dekking kredieten via exploitatie	7.740		- Spartelbad Spuiveld	346.740	329.000
<i>Onttrekkingen aan reserves</i>			<i>Toevoegingen aan reserves</i>		
- Investeringsreserve, dekking kredieten	339.000	329.000	- Reserve vervangingsinvesteringen	210.152	210.152
- Algemene reserve, dekking UGO 2016	18.774	16.000	- Reserve onderhoud Pendrechtse Molen	27.500	27.500
- Reserve onderhoud Pendrechtse Molen	6.063	15.000			
Totaal	499.711	378.489	Totaal	604.109	582.652
Saldo				104.398	204.163

Programma 3 – Ontwikkeling

Programma 3. Ontwikkelingen	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Lasten					
Planvorming & gebiedsontwikkeling	113.600	116.900	116.900	112.900	4.000 V
Totaal lasten	113.600	116.900	116.900	112.900	4.000 V
Baten					
Planvorming & gebiedsontwikkeling	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	(113.600)	(116.900)	(116.900)	(112.900)	4.000 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	1.000	1.000 V
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	1.000	1.000 V
Kredieten					
Lasten kredieten	2.599.420	-	1.334.012	830.824	503.188 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	2.290.778	-	625.167	414.019	211.148 N
Saldo kredieten	(308.642)	-	(708.845)	(416.805)	292.040 V
Totaal saldo van baten en lasten	(422.242)	(116.900)	(825.745)	(528.705)	297.040 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	34.015	-	(23.500)	(23.500)	-
Onttrekking reserves	309.937	-	708.845	402.525	306.320 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	275.922	-	685.345	379.025	306.320 N
Gerealiseerd resultaat	(146.319)	(116.900)	(140.400)	(149.681)	9.281 N

Het budget advertentie- en publicatiekosten inzake planvorming ad € 4.000 is in 2016 niet besteed.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging
Diverse baten			Diverse lasten		
-subsidieafrekening investeringsproject	1.000		-		
Kredieten			Kredieten		
- Bijdragen derden in kredieten (zie tabel programma 3 in programmaverantwoording)		625.167	- Diverse kredieten, zie tabel programma 3 in programmaverantwoording	830.824	1.334.012
- dekking kredieten via exploitatie	402.525				
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Investeringsreserve inzake kredieten	414.019	698.614	- Reserve voorfinanciering JP	23.500	23.500
- Reserve inrichting Zuidelijk Randpark					
- Reserve kwaliteitsimpuls Johannapolder					
- Reserve voorfinanciering Johannapolder	12.919	10.231			
Totaal	830.463	1.334.012	Totaal	854.324	1.357.512
Saldo				23.861	23.500

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2015	Primitieve begroting 2016	Begroting na wijziging 2016	Rekening 2016	Resultaat
Lasten					
Deelnemersbijdrage	-	-	-	-	-
Overige structurele lasten	-	7.000	8.500	8.505	5 N
Totaal lasten	-	7.000	8.500	8.505	5 N
Baten					
Deelnemersbijdrage	2.803.255	2.803.255	2.803.255	2.803.255	-
Overige structurele baten	-	-	-	3.209	3.209 V
Totaal baten	2.803.255	2.803.255	2.803.255	2.806.464	3.209 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	2.803.255	2.796.255	2.794.755	2.797.959	3.204 V
Diverse lasten en baten					
Diverse lasten	-	-	-	-	-
Diverse baten	-	-	-	-	-
Saldo diverse lasten en baten	-	-	-	-	-
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	2.803.255	2.796.255	2.794.755	2.797.959	3.204 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	300.000	-	69.563	69.563	-
Onttrekking reserves	320.379	-	-	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	20.379	-	(69.563)	(69.563)	-
Gerealiseerd resultaat	2.823.634	2.796.255	2.725.192	2.728.396	3.204 V

De baten betreffen de rente opbrengst van een betalingsregeling met een exploitant.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2016	Begroting 2016 na wijziging
<i>Onttrekkingen aan reserves</i>			<i>Toevoegingen aan reserves</i>		
			- Investeringsreserve cf resultaat NJR 2016	51.074	51.074
			- Investeringsreserve, opbrengst grondverkoop	18.489	18.489
Totaal	0	0	Totaal	69.563	69.563
Saldo				69.563	69.563

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving programma	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging		Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar	
	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel
Programma 1	125.000		115.775	
Programma 2	360.000		363.837	15.000
Programma 3	708.845		402.525	
Algemene dekkingsmiddelen	0		0	
Totaal	1.193.845	0	882.137	15.000

Omschrijving programma	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging		Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar	
	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel
Programma 1	0		0	
Programma 2	237.652		237.652	237.652
Programma 3	23.500		23.500	23.500
Algemene dekkingsmiddelen	69.563		69.563	
Totaal	330.715	0	330.715	261.152

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op het natuur- en recreatieschap van toepassing zijnde regelgeving: (het algemeen WNT-maximum)

Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

In 2015 en in 2016 is op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomsten door de dienstverlener Provincie Zuid-Holland (Groenvoorziening Zuid-Holland) een (algemeen) directeur ingezet bij de Natuur- en Recreatieschappen Dobbeplass, Midden Delfland, IJsselmonde, Rotterdam, Voorne Putten Rozenburg, Grevelingen, Groenalliantie, Zuidwestelijke Delta en het Koepelschap Buitenstedelijk Groen. In 2015 en 2016 hebben de heer A.F. Koeneman respectievelijk heer T.A.M. Arts invulling gegeven aan de functie van algemeen directeur bij deze Natuur- en Recreatieschappen.

De directeur heeft vanuit het mandaat van de Algemeen Besturen feitelijk leiding gegeven aan de diverse rechtspersonen.

De in onderstaande tabellen opgenomen bezoldigingen (kosten) zijn niet als zodanig in rekening gebracht bij het natuur- en recreatieschap. De inzet (dienstverlening) van de algemeen directeur valt namelijk onder de standaard dienstverlening aan het natuur- en recreatieschap en de hiermee samenhangende kosten zijn conform de begroting 2016 in rekening gebracht bij het natuur- en recreatieschap (fixed-price).

Het specifiek toerekenen van de totale beloning van de ingezette directeuren aan de betreffende schappen bleek niet mogelijk. Derhalve is ervoor gekozen om in de jaarrekening de totale bezoldiging te vermelden die hij ontvangen heeft in 2015 en 2016 voor de uitoefening van de functie van directeur bij de hiervoor genoemde rechtspersonen. De Provincie Zuid Holland (Groenvoorziening Zuid Holland) heeft de totale bezoldiging aan de vermelde topfunctionarissen betaald.

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking kalendermaand 1-12 [indien van toepassing.

Voor de fulltime inzet van de heer T.A.M. Arts geldt voor de periode 1 juli 2015 tot en met 31 december 2015 en de periode 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016 de volgende bezoldiging (alle bedragen in €):

Omschrijving	2015	2016
Beloning	67.966	117.769
Vaste onkostenvergoeding	n.v.t.	n.v.t.
Variabele onkostenvergoeding	1.502	3.034
Voorziening beloning betaalbaar op termijn	3.090	5.535
Totaal bezoldiging	72.558	126.338

In de beloning over 2015 is een eenmalige uitkering ambtsjubileum begrepen.

Uitgaande van het dienstverband bedragen de WNT normen voor 2015 en 2016 respectievelijk € 89.000 en € 179.000. In beide jaren is de norm niet overschreden.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

De bezoldiging van de heer A. F. Koeneman is in de volgende tabel weergegeven. De kosten van de inzet van de heer A.F. Koeneman in 2015 gaan de WNT norm niet te boven.

bedragen x € 1		Dhr. A. F. Koeneman
Functiegegevens		Directeur
Aanvang en einde functievervulling (uiterlijk maand 12)		01/01/2015 – 31/08/2015
Aantal uren functievervulling in 2015		975
Individueel WNT-maximum		
2015		Dhr. A.F. Koeneman Arts, o.b.v. 8 mnd (incl. overdracht) € 153.649
Uitgekeerde bezoldiging in 2015 (januari t/m augustus)		144.684
Bezoldiging per uur 2015		148
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2015		144.684
Verplichte motivering indien overschrijding		PM

Nadere Toelichting:

In de jaarrekening 2015 is verzuimd het WNT overzicht voor de inzet van beide directeuren op te nemen. Door opname hiervan in de jaarrekening 2016 is deze omissie alsnog hersteld. Omdat de bezoldiging van beide directieleden onder het bezoldigingsmaximum lag, heeft dit niet geleid tot een (correctie) van de onverschuldigde betaling.

Bestuurslid	functie(s)	beloning	sociale verzekeringspremies	belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	voorzieningen t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn	duur van het dienstverband in het boekjaar (hele jaar = 1)	uitkeringen wegens beëindiging van dienstverband met specificaties dienstverband
mw. A.W. Bom-Lemstra	voorzitter	0	0	0	0	1	0
dhr. B.J. Eerdmans		0	0	0	0	1	0
mw. J.E. de Leeuwe		0	0	0	0	1	0
dhr. P.J.W. Luijendijk		0	0	0	0	0,1	0
Mevr. J.E.T.M. van Dongen		0	0	0	0	0,1	0
dhr. F.J. van de Velde		0	0	0	0	1	0
dhr. M. Japenga		0	0	0	0	1	0
dhr. R.A.M. van der Sande		0	0	0	0	1	0
dhr. A.L.H. Visser		0	0	0	0	1	0
dhr. G. Schuitemaker		0	0	0	0	1	0
dhr. A. Kooijman		0	0	0	0	1	0
dhr. V.A. Smit		0	0	0	0	1	0
mw. J. Oelfke- ten Seldam		0	0	0	0	1	0
mw. L. Kroes		0	0	0	0	1	0

In de kolom "duur van het dienstverband" is de duur van het bestuurslidmaatschap vermeld. De genoemde vergoedingen zijn over 2016 nihil en liggen dus onder de daarvoor gestelde wettelijke grens van € 179.000.

5.6 Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na de balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die de jaarcijfers beïnvloeden.

Samenstelling van het bestuur in het verslagjaar

Onderstaande tabellen geven inzicht in de leden van het Dagelijks Bestuur en de leden van het Algemeen bestuur van het natuur- en recreatieschap IJsselmonde.

Leden Dagelijks Bestuur

Naam	Gemeente / organisatie	Functie
mw. A.W. Bom-Lemstra	Provincie Zuid-Holland	Voorzitter
dhr. B.J. Eerdmans	Gemeente Rotterdam	
mw. J.E. de Leeuwe	Gemeente Albrandswaard	Secretaris
dhr. P.J.W. Luijendijk	Gemeente Barendrecht	
Mevr. J.E.T.M. van Dongen	Gemeente Zwijndrecht	
dhr. F.J. van de Velde	Gemeente H-I Ambacht	Vice-voorzitter
dhr. M. Japenga	Gemeente Ridderkerk	

Leden Algemeen Bestuur

Naam	Gemeente / organisatie	Plaatsvervanger
mw. A.W. Bom-Lemstra	Provincie Zuid-Holland	dhr. F. Vermeulen
dhr. R.A.M. van der Sande	Provincie Zuid-Holland	dhr. J.F. Weber
dhr. B.J. Eerdmans	Gemeente Rotterdam	dhr. P.J. Langenberg
dhr. A.L.H. Visser	Gemeente Rotterdam	dhr. P.J. Langenberg
mw. J.E. de Leeuwe	Gemeente Albrandswaard	dhr. M.C. Goedknecht
dhr. G. Schuitemaker	Gemeente Albrandswaard	dhr. L.H. Goudriaan
dhr. P.J.W. Luijendijk	Gemeente Barendrecht	dhr. J. van Wolfswinkel
dhr. A. Kooijman	Gemeente Barendrecht	dhr. K.J. Orsel
dhr. M. Japenga	Gemeente Ridderkerk	dhr. V.A. Smit
dhr. V.A. Smit	Gemeente Ridderkerk	dhr. M. Japenga
dhr. F.J. van de Velde	Gemeente H-I Ambacht	Nnb
mw. J. Oelfke-ten Seldam	Gemeente H-I Ambacht	dhr. J. Struik
mw. J.E.T.M. van Dongen	Gemeente Zwijndrecht	dhr. A.T. Kamsteeg
mw. L. Kroes	Gemeente Zwijndrecht	dhr. M. Schenkel